

ELOKUVA HELSINGISSÄ

*Työryhmän esitys
elokuvakulttuurin monimuotoisuuden takaamiseksi
osana kaupungin kulttuuritarjontaa
helsinkiäisille*

SILVO
TURKISH

SILVO
TURKISH

Bio
ME

Desirée

Marlon
BRANDO

Michael
RENNIE

Michael
REDGRAVE

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

Charmaine
CARROLL

TROPOL

Julkaisija:

Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus

Työryhmä:

Harri Ahokas

Antti Alanen

Marianna Kajantie

Irina Krohn

Pekka Lanerva

Sampo Laurikainen

Hannu Lickso

Jari Matala

Toimittaja:

Liisa Lehmusto/Viestintätoimisto Alice

Ulkoasu, taitto ja kansi:

Pekka Kaikkonen

Arkistokuvat:

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto/Otto Suuronen

Kannen kuva:

Lasse Lecklin: *Bio Rex 2006*

Sisäkannen kuva:

BIO METROPOL, Kaisaniemenkatu 2 b (Metropol 1939–1960, Boston 1960–1977, Formia 1977–1997, Kinopalatsi 1998–). Kuva syksyltä 1955.

Painopaikka:

Lasipalatsi, 2008

ELOKUVA *H*ELSINGISSÄ

*Työryhmän esitys
elokuvakulttuurin monimuotoisuuden takaamiseksi
osana kaupungin kulttuuritarjontaa
helsinkiläisille*

SISÄLLYSLUETTELO

Elokuva Helsingissä – tulevaisuus ja haaveet 9

Elokuvapoliittinen työryhmä 10

Selvityksen artikkelit ja kirjoittajat 10

Kaupungin valot ja varjot – elokuvateatteri- ja levitystoiminnan muutokset helsingissä 1980-luvulta tähän päivään 13

Suomen kansallinen elokuvateatteri – arkiston esitystoiminta muutosvaiheessa 19

Arkisto monimuotoinen esitystoiminta 20

Kavan esitys- ja museotoiminnot Helsingissä osaksi toimivaa elokuvataloa 15

Medialukutaitoa koululaisnäytöksissä – lasten ja nuorten elokuva- ja mediakasvatus Helsingissä 25

Kulttuuriasiainkeskus mediakasvattajana 25

Festivaalit kasvattavat uutta yleisöä 25

Mihin tästä? 26

Elokvatoiminta kulttuuriasiainkeskuksen toimipisteissä 29

Elokvatarjontaa kulken toimipisteissä 29

Tulevaisuudennäkymiä 30

Helsingiläiset elokuvafestivaalit tarvitsevat tukikohdan 33

Pääkaupungin kulttuurielämä tarvitsee festivaaleja 33

Toimintojen keskittämisen edut festivaalien kannalta 36

Festivaalien yksilölliset tarpeet elokuvatalossa 36

Elokvafestivaalit ja alan yhdistykset Helsingissä 38

Festivaalit 38

Elokuva-alan yhdistykset 40

Laatuelokuvan levitys Suomessa 43

- ”Give a picture time!” – Levittäjän näkökulma 44
- I Nykyinen salirakenne on ongelmallinen elokuvien levityksen kannalta 43
- II Tilanteen johdosta laadukkaita elokuvia jää tuomatta maahan 43
- III Helsinki tarvitsee uuden laatuelokuvateatterin 43
- IV yksisalisuudesta on siirryttävä monisalisuuteen 44
- V laadun on oltava etusijalla sekä tiloissa että ohjelmistossa 45
- VI julkisen sektorin panosta tarvitaan teatteritoiminnan tueksi 45
- VII toimintojen keskittämisestä on etua teatteritoiminnalle 45
- Elokuvien maahantuonnin tukimuodot 45
- Tilastoja 45

Elokuvan tulevaisuus Helsingissä 47

- Kansainvälisiä esimerkkejä elokuvataloista 47
- Visio Helsingin elokuvatalosta 50
- Uusia toimintoja elokuvataloon: Etelä-Suomen elokuvakomissio 50
- Helsingin elokuvatalon tilasuunnitelma ja sijoittelu 52

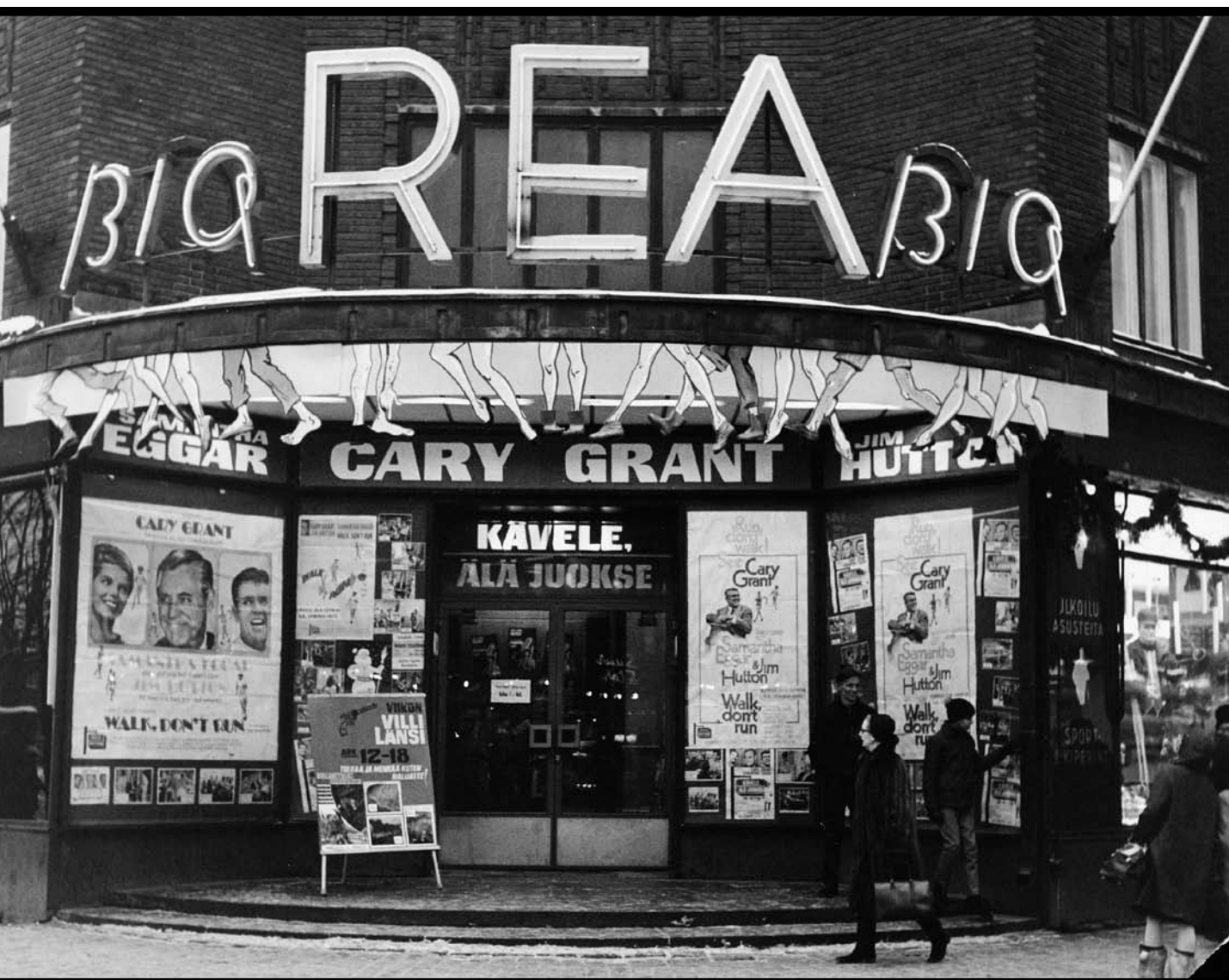
Toimintasuunnitelma 53

- Työryhmän esitykset pitkän aikavälin toiminnoiksi 53
- Työryhmän esitykset lyhyen aikavälin toiminnoiksi 53

Verksamhetsplan 54

- Arbetsgruppens verksamhetsförslag på lång sikt 54
- Arbetsgruppens verksamhetsförslag på kort sikt 54

Lähteet ja haastateltavat 55

Helsingin Bio Rea vuonna 1966. Kuva: Kansallinen audiovisuaalinen arkisto.

Elokuva Helsingissä

— tulevaisuus ja haaveet

Bengt Ahlforsin uusi teos *På bio* muistuttaa lämpimällä tavalla kaikesta siitä, mitä elokuva on merkinnyt ja merkitsee itselleni seitsemäntenä taiteena.

Viisikymmenluvulla harjoittelimme menetelmiä, joilla pääsi katsomaan kiellettyjä elokuvia vahtimestarin arvioivien katseiden ohi. Opettelimme kävelemään korkokengillä monosukka jalkaterän jatkeena ja käyttämään runsain mitoin ripsiväriä ja huulipunaa. Yksi onnistuneista yrityksistä oli Maximin portinvartijan erehdyttäminen, todennäköisesti säälipistein turvin. Kyseinen elokuva oli *Carmen Jones* ja sen pääosassa **Dorothy Dandridge**. Siitä lähtien olen halunnut nähdä teoksesta kaikki mahdolliset ulottuville tulleet tulkinnat.

Kaksi viikkoa täysin kielitaidottomana Algeriasta lähteneessä ranskalaisperheessä jättivät päällimmäisenä mieleen rytmikkään huudon ”Ti ti ti tii, Algerie Française!”, joka kajautettiin aina, kun arabialaisilla rekistereillä varustettu auto ajoi ohi. Mutta mistä itse asiassa oli kysymys? Se selvisi vasta **Gillo Pontecorvo** elokuvasta *Taistelu Algeriasta*.

Tuli teinien elokuvakerho HETEK, jonka torstaiset elokuvat Bio Rexissä olivat paitsi viikon puheenaihe, myös tapa varmistaa mieluisen seuralainen lauantain tansseihin. Myöhemmin opintojen etenemistä häiritsivät Bio Reassa päivisin esitetyt lännenelokuvat, jotka saavuttivat jakamatonta suosiota Porthanian kuppilassa kokoontuvien opiskelijoiden keskuudessa. **Bengt**

Ahlforsin tavoin pidän tietysti hyvistä elokuvista, mutta huonotkin menettelevät.

Ranskalaisen elokuvan uusi aalto ja elokuvien sisältöjen pohdinta olivat opiskeluaikojeni yhteinen nimittäjä. Ymmärsimmekö niitä vai emme, se ei ollut pääasia, mutta keskustelut olivat herkkua. 70-luvulla koitti lastenelokuvien vuosikymmen: sunnuntaisin vein koko jälkikasvun **Chaplinin**, **Marxin** veljesten, **Buster Keatonin**, luontoelokuvien tai piirrettyjen pariin. Vaihtoehtoja löytyi.

Tänään elokuvien kuluttajat, levittäjät ja esittäjät kysyvät, onko Helsingissä edellytyksiä esittää elokuvia, joiden mahdollisuudet päästä suuren yleisön tietoisuuteen jäävät valtaviin markkinointibudjettien jalkoihin. Missä voi palata ensi-iltansa jo saaneen elokuvan pariin? Miten seitsemännen taiteen merkittävät saavutukset voidaan tuoda uusien katsojasukupolvien ulottuville?

Teatterissa puhutaan yleisökasvatuksesta, orkestereilla on omat ohjelmansa, samoin oopperalla. Entä elokuva? Millaista opetusta ja ohjausta kaivataan taidemuotoon, jolla on pääkaupungissa hyvät katsojaluvut, puhumattakaan kotona tapahtuvan katselun laajenemisesta sekä television uusilla kanavilla että vuokraamojen ja myymälöiden valikoimien kautta? Mitä meiltä jää näkemättä ja kokematta, tukematta?

MARIANNA KAJANTIE

Kulttuuripolitiikan osasto, osastopäällikkö

Elokuvapoliittinen työryhmä

Helsingin kaupungin kirjasto- ja kulttuurilautakunta asetti 21.11.2007 työryhmän selvittämään elokuvataiteen asemaa Helsingissä seuraavin perustein.

Elokuvataiteen uusien tekijöiden ja virtausten seuraaminen Helsingissä on jatkuvasti vaikeutunut. Alalla toimivat tahot kuten esimerkiksi harrastajat, levittäjät ja maahantuojat ovat ilmaisseet huolestumisensa kehityksestä.

Elokuvateattereiden määrän väheneminen ja multiplex-teattereiden ohjelmapolitiikka vaikuttavat elokuvan maahantuontiin. Pieniä yleisöjä tavoittelevat elokuvat ovat taloudellinen riski. Tällä hetkellä uusien ja entuudestaan tuntemattomien tekijöiden töiden esittely jää helsinkiläisten festivaalien tehtäväksi. Normaaliin levitykseen pääsevät elokuvat poistuvat ohjelmistosta usein ennen kuin ne ovat ehtineet saavuttaa laajemman yleisön kiinnostuksen.

Kulttuuriasiainkeskus on kutsunut koolle työryhmän selvittämään tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet kehitykseen ja tekemään esityksiä siitä, miten elokuvatarjontaa ja elokuvan asemaa Helsingissä on mahdollista kehittää sekä yksityisten tahojen että julkisen hallinnon toimenpiteillä.

Työryhmään kuuluvat Suomen elokuvasäätiöstä **Irina Krohn** ja **Harri Ahokas**, Kansallisesta audiovisuaalisesta arkistosta **Antti Alanen**, Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin johtaja **Pekka Lanerva**, DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaalin toiminnanjohtaja **Jari Matala** sekä kulttuuriasiainkeskuksesta **Marianna Kajantie** ja **Sampo Laurikainen**. Työryhmän koordinaattorina toimi **Hannu Liekso**.

Työryhmä on kokoontunut kolme kertaa ja kuullut muita elokuva-alan toimijoita. Tässä selvityksessä työryhmä esittää toimintoja elokuvataiteen aseman edistämiseksi Helsingissä. Raportin on toimittanut **Liisa Lehmusto** Viestintätoimisto Alicesta.

Selvityksen artikkelit ja kirjoittajat

Työryhmän selvitys koostuu asiantuntija-artikkeleista, jotka kartoittavat Helsingin elokuvapoliittista tilannetta alan eri toimijoiden näkökulmista. Kirjoittajiksi kutsuttiin edustajia myös työryhmän ulkopuolelta.

Selvityksen johdannossa **Marianna Kajantie** avaa työryhmän kokoon kutsumiseen johtaneita muistoja menneestä ja ajatuksia tulevaisuudesta. Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen kulttuuripolitiikan osaston johtaja Marianna Kajantie on toiminut useissa tehtävissä mm. Helsingin juhlatuokkien, Annantalon taidekeskuksen ja Aleksanterin teatterin parissa. Elokuvakoulutus on aina ollut kantavana teemana Kajantien toiminnassa: hän muun muassa käynnisti lukiolaisten klassikkoelokuvien sarjat osana Annantalon toimintaa.

Artikkelissa *Kaupungin valot ja varjot – Elokuvateatteri- ja levitystoiminnan muutokset Helsingissä 1980-luvulta tähän päivään* **Harri Ahokas** avaa viimeisen lähes 30 vuoden aikaista kehitystä Helsingin elokuvateatterikartalla. Ahokas toimii Suomen elokuvasäätiön kotimaisen elokuvan levityspäällikkönä. Hän toimi Mannerheimintie 5:ssä sijainneen art house -teatteri Bio Illusionin johtajana ja elokuvien maahantuojana vuosina 1984–1998.

Antti Alanen kuvailee artikkelissa *Suomen kansallinen elokuvateatteri – Arkiston esitystoiminta muutospäivä* Kansallisen audiovisuaalisen arkiston esitys- ja museotoimintaa ja niiden tulevaisuudennäkymiä. Erikoistutkija Alasen vastuualueena vuodesta 1985 on ollut SEA:n/KAVA:n esitystoiminta. Vuosina 1997–1998 Alanen oli virkavapaalla Valtion elokuvatarkastamon johtajana Suomen elokuvatarkastusta uudistettaessa.

Kirsi Raitaranta kertoo artikkelissaan *Medialukutaitoa koululaisnäytöksissä – Lasten ja nuorten mediakasvatus Helsingissä* kaupungin mediakasvatustoiminnoista ja visioi niiden kehittämistä tulevaisuudessa. Kirsi Raitaranta on toiminut kulttuuriasiainkeskuksen elokuvatapah-

tumien koordinaattorina vuosina 2001–2004 ja työskentelee nykyisin Kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa elokuvasihteerinä.

Artikkelissa *Elokuvatoiminta kulttuuriasiankeskuksen toimipisteissä* **Veikko Kunnas** erittelee kaupungin kulttuuritalojen nykyistä elokuva-aiheista toimintaa ja tulevaisuudennäkymiä. Kunnas toimii Helsingin kaupungin kulttuuriasiankeskuksen kulttuuripalvelujen osaston osastopäällikkönä. Vuosina 1991–2006 hän oli opetusministeriön palveluksessa. Vuosina 1997–2001 Kunnas työskenteli Kööpenhaminassa Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvonantajana. Veikko Kunnas on toiminut useiden kulttuurialan järjestöjen luottamustehtävissä. Vuodesta 2008 Kunnas on toiminut Suomen Elokuvasäätiön hallituksen puheenjohtajana.

Artikkelissa *Helsinkiläiset elokuvafestivaalit tarvitsevat tukikohdan* pääkaupungin suurimpien elokuvien parissa kokemusta kartuttaneet kirjoittajat painottavat elokuvafestivaalien merkitystä Helsingin kulttuurielämälle ja erittelevät keskittämisen etuja festivaalien kannalta. **Pekka Lanerva** on Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin johtaja ja yksi sen perustajajäsenistä. Lanerva kuuluu myös elokuvalevitys ja -esitystoimintaa harjoittavan Cinema Mondo Oy:n omistajiin. **Jari Matala** on toiminut DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaalin toiminnanjohtajana vuodesta 2006 lähtien. Matala on vaikuttanut valintaraatien ja tuomaristojen jäsenenä muun muassa Tampereen kansainvälisillä elokuvajuhlilla, Kettupäivillä ja vuoden 2004 DocPoint-festivaalilla sekä toiminut Suomen elokuvakontakti ry:n hallituksen puheenjohtajana. **Liisa Lehmusto** on toiminut DocPoint-festivaalin tiedottajana vuodesta 2003, Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin tiedottajana vuodesta 2005. Lehmusto toimii yksityisyrittäjänä kulttuurialan tiedotustoissa ja vastaa myös tämän selvityksen toimitustyöstä. **Helena Mielonen** on työskennellyt DocPoint-festivaalin työryhmässä vuodesta 2004. Mielonen on Euphoria Borealis ry:n perustajajäsen vuodesta 2000 ja toimii nyt yhdistyksen puheenjohtaja-

na järjestäen elokuva-alan tapahtumia. Mielonen toimi myös vuoden 2007 Lens Politica -festivaalin tuottajana. **Mirkka Maikola** on kuulunut Rakkautta & Anarkiaa- ja Artisokka-festivaalien työryhmiin vuodesta 2003. Lisäksi hän on työskennellyt useita vuosia Rovaniemen elokuvakerhossa ja muissa elokuva-alan yhdistyksissä. Maikola työskentelee arkistoavustajana Kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa ja tekee yhteistyötä mm. koti- ja ulkomaisten festivaalien ja kulttuuri-instituuttien kanssa.

Kartoittaakseen kotimaisten elokuvalevittäjien mielipiteitä työryhmä haastatteli yhdeksän Suomessa toimivan levitysyhtiön edustajia. Haastatteluiden satoa esitellään artikkelissa *Laatuelokuvan levitys Suomessa*. Kaupallisen elokuvalevityksen kentällä pitkään aktiivisesti toimineen kannan tuo **Juha "Jussi" Mäkelän** teksti *"Give a picture time!" – Levittäjän näkökulma*. Mäkelä on maineekkaan Mäkelän elokuvasuuvun vesa. Vuonna 1986 Mäkelä oli mukana perustamassa Finnkinoa, jossa hänen vastuualueekseen tuli elokuvien maahantuonti ja markkinointi. Vuodesta 1998 Mäkelä on toiminut Walt Disney Studios Motion pictures Finland Oy (ent. Buena Vista) palveluksessa ja nykyisin toimitusjohtajana. Mäkelä on toiminut Suomen elokuvasäätiön puheenjohtajana ja on Suomen elokuvatoimistojen liiton puheenjohtaja.

Muut tekstit ovat selvityksen koordinaattori **Hannu Liekson** ja toimittaja **Liisa Lehmuston** koostamia. Työryhmän koordinaattori Hannu Liekson toimenkuvaan kuului työryhmän koontumisen koordinointi, eri elokuva-alan toimijoiden tapaamiset ja haastattelut sekä taustatiedon kerääminen. Liekso on valmistunut elokuvaohjaajaksi Englannista Salisbury Collegesta vuonna 2001, minkä jälkeen hän on työskennellyt niin pitkien kuin mainoselokuvien tuotannoissa eri tehtävissä. Vuodesta 2003 hän on toiminut elokuvalehti Episodin toimittajana.

Bio Rexin valomainos loistaa yhä kaupungin ydinkeskustassa. Kuva: DocPoint

Kaupungin valot ja varjot

— elokuvateatteri- ja levitystoiminnan muutokset Helsingissä 1980-luvulta tähän päivään

I

Viime vuosikymmeninä elokuvan harrastajat ovat saaneet seurata lähietäisyydeltä elokuvan katsomiseen liittyviä muutoksia. Suuri osa elokuvan katsomisesta on siirtynyt kotioloihin, mutta muutokset ovat koskeneet myös itse elokuvateattereita. Vielä kolmekymmentä vuotta sitten suurten kaupunkien elokuvateatteriverkostosta koostui yleensä neljänlaisista teattereista. Näitä olivat keskustan suuret ensi-iltateatterit, pienemmät pääosin uusintoja esittävät ns. move over -teatterit, pari art house -teatteria ja näiden lisäksi vielä jokunen keskustasta kauempana oleva kaupunginosateatteri. Näin oli myös Helsingissä.

Pienten kortteliteattereiden taru Helsingin kantakaupungin tuntumassa päättyi suurelta osin 1980-luvun aikana. Kaupunginosien teatterit Herttoniemestä, Käpylästä tai Lauttasaaresta katosivat television yleistymisen myötä jo aikaisemmin.

1980-luvulla Helsingissä ja muuallakin Suomessa oli tapana pilkkoa suurten ensi-iltateattereiden sali useaan pienen salin kokonaisuudeksi. Näiden niinsanottujen rypäleteattereiden saleille olivat tyypillistä erittäin pienet valkokankaat. Suomen elokuvakäynnit laskivat pohjalukemiinsa vuonna 1995, jolloin kirjattiin vain 5,3 miljoonaa käyntiä. Helsingin 44 elokuvateatterissa oli 1,7 miljoonaa kävijää.

II

Kaikki muutokset eivät ole olleet vain negatiivisia, sillä välillä on menty elokuvan kannalta myös hyvään suuntaan. Helsinkiin syntyi useita uusia art house -teattereita 1980-luvun aikana.

Kokonaan uusia elokuvateattereita olivat Yrjönkadulla jo pitkään toimineen Dianan rinnalle syntynyt Nordia 1–3 ja Uudelle ylioppilastalolle perustettu Bio Illusion. Senaatintorin laidalle Dianan omistaja **Aito Mäkinen** perusti Amanda 1–2 -teatterit, jotka nykyisin tunnetaan nimellä Kino Engel 1–2. **Aki** ja **Mika Kaurismäen** Andorra 1–2 Eerikinkadulla avasi uudestisyntyneenä entisen Charlien paikalla niin ikään 1980-luvun puolivälissä. Presidenttihotellin uudessa talossa toimivat neuvostoliittolaisen Kosmos-yhtiön Kosmos 1–2 esittivät Neuvostoliitossa tehtyjä elokuvia vielä 1990-luvun alussa, nyt Presidentinimellä. Helsingin kaupungin kulttuurikeskukseen tehtiin elokuvanäytöksiin sopivat salit mm. Malmille ja myöhemmin Vuosaareen.

Tällä hetkellä Helsingin elokuvateatteritarjontaa hallitsevat Finnkinon kaksi multipelx-teatteria, 10-salinen Kinopalatsi Kaisaniemenkadulla ja 14-salinen Tennispalatsi Kampissa, joissa on yhteensä 4 280 asiakaspaikkaa. Poissa ovat omaa maahantuontia harjoittaneet art house -teatterit Kino Engeliä lukuun ottamatta. Kadonneet ovat myös sekä ensi-iltoja että jatkoviik-

koja muista teattereista esittäneet Forum 1–7, Studio 1–3 ja Bio City 1–7. Andorran toinen sali jatkaa elokuvatapahtumien näyttämönä, samoin Bio Rex. Jäljellä ovat myös Maxim 1–2, Bristol ja Dianan paikalla toimiva Lasten Cinema.

Kun art house -teattereissa oli kymmenen vuotta sitten vielä yli 1 600 tuolia, tällä hetkellä niitä on vain 665. Säännöllisesti toimivien salien määrä on pudonnut viidestätoista neljään.

III

Elokuvien kierto on nopeutunut ja niiden elinkaari elokuvateatterissa jää nykyisin ensi-iltaa seuraaviin viikkoihin. Hitaammin liikkeelle lähtevät katsojat huomaavat elokuvan usein jo poistuneen ohjelmistosta silloin kun oma aikataulu viimein antaisi tilaa sen katsomiselle.

Toisaalta elokuvien saatavuus muissa jakelumuodoissa on parempi kuin koskaan ennen. Kiistämätön tosiasia on, että elokuvia katsotaan tänään enemmän kuin koskaan aikaisemmin. DVD-jakelu on kymmenessä vuodessa noussut liikevaihdoltaankin jo teattereiden ohi kaikkialla sen teatteritarjontaa laajemmasta ohjelmistokirjosta puhumattakaan. Seuraava vaihe eli VoD-jakelu (video-on-demand) odottaa jo nurkan takana.

Myöskään elokuvateattereiden kehitys ei ole pysähtymässä. Viime vuosina rakennetut elokuvasalit toimivat entistä enemmän elokuvan ehdoilla. Elokuvajakelun digitalisointi on jo lähtenyt liikkeelle. Digitaalisessa elokuvateatterissa myös kolmiulotteiset elokuvat (3D) toimivat moitteettomasti ja tuovat katsojille aivan uudenlaisia elämyksiä.

Elokuvakulttuuriin on aina liittynyt ja liittyy vastakin muutoksen henki: sekä kuvaus- että esitystekniikan kehittyminen näkyvät sekä elokuvan muodossa että sen katsomisympäristössä ja katsomistavoissa. Katsojan näkökulmaa painotavissa puheenvuoroissa on viime aikoina tuotu esille se, että katsojalla pitäisi olla vapaus valita

oman harkintansa mukaan, katsooko hän elokuvan teatterissa, DVD:llä, verkossa tai vaikkapa mobiililaitteen kautta. Mahdollisena tulevaisuuden näköynä on pidetty myös elokuvan samanai-kaista ensi-iltaa eri jakelumuodoissa.

Suomen elokuvasäätiön juuri valmistunut yleisötutkimus kuitenkin osoittaa, että katsojat arvostavat edelleen elokuvateatterin ainutlaatuis- ta ilmapiiriä, mahdollisuutta elokuvan elämyk- selliseen katsomiseen yhdessä muiden kanssa.¹⁾

Yksi 1990-luvun merkittävimmistä kansainvä- listä elokuvakulttuurin ilmiöistä oli elokuvafesti- vaalien määrän moninkertaistuminen. Festivaalit monipuolistavat valtavasti myös elokuvatarjon- ta. Itse asiassa niiden kautta maahan tulee vuosit- ain enemmän elokuvanimikkeitä kuin kaupalli- sessa maahantuonnissa. Myös maantieteellinen ja elokuvan lajityyppien kirjo on värikkäämpi. Hel- singin elokuvatarjonnalle festivaalit kuten Rak- kautta & Anarkiaa ja DocPoint antavat hyvän sävöyksen. Elokuvafestivaalien kymmeniin tuhan- siin nousevat katsojamäärät todistavat, että hyväl- lä ja monipuolisella elokuvatarjonnalla on kysyn- tää. Elokuvat viipyvät festivaaleilla valitettavasti vain parissa-kolmessa esityksessä, minkä jälkeen niitä ei teattereissa enää nähdä.

Suomessa merkittävin ilmiö on ollut kotimai- sen elokuvan yleisönsuosion nousu. Kun vuonna 1996 kotimaisen elokuvan katsojaosuus elokuva- teattereissa oli alle neljä prosenttia, se on viime vuodet ollut kahdenkymmenen prosentin tun- tumassa, väliin jopa ylikin. Katsojaosuus on kan- sainvälisestäkin arvioituna erittäin hyvä.

IV

Suomen ensimmäinen multiplex-teatteri Kino- palatsi avattiin marraskuussa 1998. Tennispalatsi avasi ovensa helmikuussa 1999. Parhaimmillaan multiplex-teatteri on tehokkaasti toimiva eri ikä-

1) Parametra: Kotimaisen elokuvan yleisöt -tutkimus. Suo- men elokuvasäätiö, 2008.

ryhmiä ja kansalaispiirejä yhdistävä sulatusuuni, jonka saleissa esitetään erityyppisiä elokuvia. Huonoimmillaan se on edellä kuvatun vastakohta, jolloin yleisölle tarjotaan vain muutamaa samantyyppistä elokuvaa lähes kellon ympäri.

Elokuvateatterilevitys poikkeaa elokuvan muista jakelumuodoista sikäli, että kaupallisessa teatterilevityksessä pyritään mahdollisimman suureen tuottoon mahdollisimman lyhyessä ajassa.

Myös Helsingissä ohjelmistossa on nykyisin ns. event movie -elokuvia, joista on kaupungissa 6–8 kopiota ja päivässä jopa 22 näytöstä. Yksi tällainen esimerkki on viime vuoden heinäkuussa ensi-iltaan tullut *Simpsons – The Movie*.

Yksi elokuva on nähtävissä siis maksimaalisesti – mutta samalla se tietysti syrjäyttää ohjelmistosta muita elokuvia tai ainakin vähentää niiden näytösaikoja.

Suomi ja Helsinki siirtyivät muuta maailmaa muutaman vuoden myöhemmin multiplex-aikaan. Mutta kuten Suomessa usein käy, muutoksesta tuli kaiken muun alleen jyräävä ilmiö. Vaihdothdot katosivat nopeasti.

Uusin ilmiö elokuvateatterirakentamisessa on kauppakeskusten yhteyteen tulevat multiplex-teatterit. Näitä on tulossa sekä Espoon Selloon, Vantaan Jumboon ja Helsingin Itäkeskukseen.

V

Helsingissä 1980- ja 1990-luvulla toimineiden art house -teattereiden olennaisin yhteinen piirre oli se, että niiden omistajayhtiöt toimivat myös elokuvan maahantuojina. Elokuvia tuotiin Euroopan ohella mm. Australiasta, Intiasta, Irlannista, Kiinasta, Japanista, Hong Kongista, Malista, Meksikosta, Taiwanista, Tunisiasta ja Uudesta Seelannista. Monet amerikkalaisen independent-elokuvan ohjaajat tai uransa alussa olleet tekijät kuten **John Sayles**, **Jim Jarmusch** tai **David Lynch** tulivat Suomessa tutuksi tätä kautta. Eurooppalaisista tekijöistä mm. **Pedro Almodóvar** ja **Peter Greenaway** nousivat ensin art house

-yleisön tietoisuuteen. Kiinalaisen elokuvan ohjaajista näin tekivät mm. **Chen Kaige** ja **Zhang Yimou**. Myöhemmin vastaavia nimiä ovat olleet **Wong Kar Wai** Hongkongista ja **Hayao Miyazaki** Japanista. Ohjelmistomme monipuolistui ja maailman elokuvakulttuurin koko kirjo tuli katsojien ulottuville osin maahantuojien omalla riskillä, osin Suomen elokuväsäätiön laatu-elokuvien maahantuontuen myötä.

Toinen tärkeä tekijä on, että omiin teattereihinsa elokuvia hankkivat maahantuojat valitsivat elokuvansa oman makunsa mukaan: ne olivat käsin poimittuja laajasta tarjonnasta. Vainnkat lähtivät ensisijaisesti maahantuontien elokuvallisesta arvioinnista ja heijastivat myös maahantuojansa elokuvamakua ja persoonaa.

Hollywoodin tuotanto leviää maailmalle pääosin vahvan levitysverkostonsa kautta. Jokaisella isolla studioyhtiöllä on Suomessakin joko oma tai muiden studioitten kanssa yhteinen tytäryhtiö tai joku muu järjestely, joka takaa elokuvan jakelun täällä. Kun esimerkiksi Disneyn tai 20 th Century Foxin pääkonttorissa tehdään päätös uuden elokuvan tuotannosta, elokuvan ensi-iltakartalle ilmestyy aikanaan myös Suomi. Mitä suuremmasta elokuvasta on kysymys, sitä varmemmin sen ensi-iltapäivämäärä on sama kaikkialla maailmassa.

Kolmas – ja ehkä yleisön näkökulmasta merkittävin tekijä on se, että maahantuodut laatu elokuvat esitettiin Helsingissä maahantuojien omis- sa teattereissa. Ohjelmisto antoi kyseisille art house -teattereille selkeän profiilin ja loi ainakin jossain määrin uskollista asiakaskuntaa. Varmasti yleisössä oli myös niitä, jotka eivät tietoisesti koskaan menneet johonkin teatteriin. Uskollisuutta sekin.

VI

Helsingin multiplexeissa on niiden alusta lähtien annettu varsin hyvin tilaa elokuvan eri lajityypeille ja erityisesti kotimainen elokuva on

päässyt hyvin esille. Mutta ohjelmistossa mukanaolo on laiha lohtu, jos elokuvalla ei ole riittävästi näytöksiä ns. prime-time-aikoina, iltaisin ja erityisesti viikonloppuna. Esimerkiksi eurooppalaisia elokuvia tuotiin maahan viime vuonna 47 nimikettä eli hieman pitkän aikavälin keskiarvoa enemmän. Mm. viime syksynä käydyssä julkisessa keskustelussa yleisön arkituntuma kertoi, että ohjelmisto teattereissa on yksipuolistunut.

Multiplex-teatterin tulonmuodostuksen loogiikkaan eivät kaikki elokuvat myöskään istu yhtä hyvin. 200 miljoonan dollarin maailmanlaajuisesti markkinoitu Hollywood-tuotanto herättää enemmän kiinnostusta ja kerää enemmän yleisöä avausviikonloppuna kuin esimerkiksi pienellä markkinointibudjetilla operoiva euroopalainen ensi-ilta. Elokuvan jatko teatterisalissa määräytyy kuitenkin sen keräämien lipputulojen mukaisesti. Tulos tai ulos, se on multiplexin armoton laki.

Aikomukseni ei suinkaan ole vaatia multiplexien toimintaan rajoituksia eikä moittia niiden olemassaoloa sinänsä. Käyn niissä usein itsekin. Multiplexien salien huipputekniikka, valtavat valkokankaat ja mukavat katsomot palvelevat yleisöä hyvin. Ne ovat osa nykyaikaista elokuvissa käymisen kulttuuria ja takaavat elokuvakäyntien volyymin ja alan kannattavuuden.

Teatterit ovat myös kehittäneet yleisöä palvelevia näytöstyyppejä kuten seniorinäytökset, Naisten elokuvaillat tai päiväsaikaan pienten lasten vanhemmille suunnatut Baby Biot. Tällöin esimerkiksi Kinopalatsin aula täyttyy lastenvaunuista. Näytöksessä vauvat ovat mukana salissa, äänenvoimakkuutta on laskettu ja salissa on sen verran valoa kuin lastenhoito vaatii. Normaalinäytöksessä tämä ei kävisi päinsä.

Multiplexit ovat myös nostaneet katsojalukuja. Vuonna 2006 Helsingissä kirjattiin lähes 2,3 miljoonaa elokuvakäyntiä eli 600 000 käyntiä enemmän kuin vuonna 1995.

Mutta Helsinkiin tarvitaan myös toisenlaisen ohjelmistoon, toimintalogiikkaan ja käy-

täntöön perustuva vaihtoehto: tarvitaan uusi, yhtä lailla huipputekniikalla varustettu 4–5 salin art house -elokuvateatterikeskus. Laatu elokuvat ja niiden yleisö tarvitsevat oman näyttämönsä, kutsuttakoon sitä palatsin sijasta vaikka temppeleiksi. Kaikki eivät viihdy multiplexin hektisessä ilmapiirissä. Yhtä lailla musiikin puolella on omat näyttämönsä ja esittämistraditionsa eri lajityypeille.

Art house -elokuvateatterikeskuksessa on mahdollista ottaa paremmin huomioon eri elokuvien yleisösuhteen erityispiirteet ja taata hitaammin katsojia kerääville elokuville riittävän pitkä elinkaari. Elokuvasaatiön jo mainitun tutkimuksen mukaan ystävien ja tuttavien suositukset ovat toiseksi tärkein tekijä elokuvaa valittaessa. Tälle sosiaaliselle prosessille pitää antaa aikaa.

VII – Miksi kaupungin pitäisi rakennuttaa elokuvatalo?

Lopettamaan joutuneilla elokuvateattereilla ei ole taivasta, vaikka niistä muutamien tiloissa toimiikin hengellisiä yhdistyksiä. Entisten teattereiden saleissa toimii nykyisin myös ravintoloita, kauppoja, kuntoilukeskuksia tai biljardisaleja.

Helsinkiläiset kiinteistönomistajat ovat katkaisseet tai jättäneet uusimatta teattereiden vuokrasopimuksia parempien tuottovaatimusten vuoksi. Tämä on suurin yksittäinen tekijä art house -teattereiden katoon maanlaajuisesti. Melkein tekisi mieli ehdottaa kaupungin suurimmille kiinteistönomistajille kulttuuria palvelevien tilojen jonkinlaista *must carry* -periaatetta, samaan tapaan kuin kaapelitelevisiojaketussa verkkopalvelua tarjoavilla teleyrityksillä on lain säätämä velvoite siirtää verkoissaan julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmat. Kulttuuritahtoa toivoisi erityisesti niiltä kulttuuria edistämään perustetuilta säätiöiltä tai yhteisöiltä, joilla on valtavia kiinteistöjä keskellä kaupunkia.

Epärealistiseksi osoittautuneiden toiveiden sijaan me käännyimme Helsingin kaupun-

gin päättäjien puoleen. Helsinki ja sen asukkaat tarvitsevat hyvin toimivan, sekä kaupallista että elokuvataiteellisesti merkittävää ja monipuolista ohjelmistoa esittävän elokuvateattereiden kokonaisuuden. Yksi pala puuttuu.

Kiinteistönomistajana kaupunki ei ole tahdottomasti sidottu kvartaalitalouteen vaan tuntee myös pitkän tähtäimen kulttuurisen ja sosiaalisen vastuunsa. Kaupunkihan on jo Tennispalatsin vuokraisäntä. Mutta rakennuttamalla selkeästi profiloituneen art house -tyyppisen elokuvateatterikeskuksen Helsinki tasapainotaisi elokuvateatteritilannetta ja avaisi ovia myös entistä runsaammalle ja rikkaammalle elokuviin maahantuonnille ja esitystoiminnalle. Helsingin ensi-illan menestys takaisi monelle art house -elokuvalle kannattavuuden ja jatkolevityksen ympäri maata.

Kansainvälisyyden ja koko maailman elokuvakulttuurin rikkauten ja monipuolisuuden soi si näkyvän paljon paremmin elokuvateattereiden ohjelmistossa. Ohjelmistomme perusteella voisi kuvitella, että maailmassa tehdään elokuvia vain USA:ssa, Euroopassa ja Suomessa.

Myös kotimaiset lyhytelokuvat, dokumentit ja vaikkapa musiikkivideot tarvitsevat tilaa valkokankaalla. 1990-luvulla tällaisia esityshankkeita olivat mm. Andorran dokumenttielokuvan esityskokeilu sekä Bio Illusionissa useana vuon-

na toteutettu kotimaisten musiikkivideoiden ja lyhytelokuvien VID BIZZ -projekti. Yhteistyökumppaneina olivat tällöin AVEK ja ESEK.

Päivittäisestä ohjelmistotarjonnastamme puuttuvat tällä hetkellä muutamaa harvaa poikkeusta lukuun ottamatta erityisesti Aasian, Etelä-Amerikan ja arabimaiden elokuvat. Esimerkiksi Intian valtavaa ja mielenkiintoista elokuvatuotantoa olemme nähneet vain sattumanvaraisesti.

Suomalaisen yleisön elokuvamaku on itse asiassa paljon parempi kuin mediassa mielellään esitetään. Vuoden 2000 katsotuin elokuva Suomessa on Sam Mendesin ohjaama American Beauty 335 000 katsojalla. En tiedä mitään muuta maata, missä näin hieno elokuva olisi ollut samalla lailla kansan suosikki. Jo 1960-luvulla Jean-Luc Godardin elokuvien suosio Suomessa oli väkilukuun suhteutettuna ennätysmäistä.

Helsinki on Suomen johtava elokuvakaupunki. Pitäkäämme se sellaisena. Kun muut suomalaiset käyvät keskimäärin kerran vuodessa elokuvissa, Helsingissä käydään teatterissa neljä kertaa. Nyt on oikea aika ottaa askel elokuvakulttuurin monipuolistamisen ja laadun parantamisen suuntaan.

HARRI AHOKAS
Kotimaisen elokuvan levityspäällikkö
Suomen Elokuvasäätiö

- **Vielä vuonna 2002 Helsingissä esitettiin elokuvia 53 elokuvateatterisalissa. Vuonna 2007 toiminnassa oli enää 38 salia.**
- **Vuonna 1998 Helsingissä toimi kahdeksan taide-elokuvien esittämiseen keskittyvää teatteria, joissa oli yhteensä 15 salia. Vuonna 2008 säännöllistä esitystoimintaa harjoittavaa, valtavirrasta ohjelmistoltaan poikkeavaa teatteria on kolme: Kino Engel 1–2, Maxim 1–2 ja Kansallisen Audiovisuaalisen arkiston teatteri Orion. Näissä teattereissa on yhteensä viisi (5) salia.**
- **Tukholmassa taide-elokuvien esittämiseen keskittyviä elokuvateattereita on viisi ja teattereissa yhteensä 11 salia. Kööpenhaminassa vastaavia teattereita on seitsemän ja saleja 15. Amsterdamissa art house -teattereita on yhdeksän ja näissä yhteensä 20 salia.**

Pekka Kuusisto ja Johanna Juhola harjoittelevat *Nanook, pakkasen poika* -elokuvakonserttia varten DocPoint-festivaalilla tammikuussa 2008. Kuva: Heidi Uutela

Suomen kansallinen elokuvateatteri

— *arkiston esitystoiminta muutosvaiheessa*

Elokuvan maailma mullistuu niin nopeasti 2000-luvulla, että arvioita tilanteesta ja tulevaisuudesta on tarkistettava vuosittain ja useammin. Kotikatselun taso nousee high definition -tekniikan ansiosta, mutta harvalla on tilaa sellaiselle kotiteatterille, joka voisi lähimainkaan tarjota sellaista tunnetta avaruudesta kuin elokuvateatteri. Elokuvateatterien elämys säilyy ensisijaisena, koska elokuvateatterissa voi ylivertaisesti kokea elokuvan visuaalisen ja äänellisen ilmaisuvoiman. Suurieleisen elokuvan tunne miljööstä, maasta ja maisemasta on mahtavin isossa salissa, pienimuotoisen psykologisen elokuvan intensiteetti tuntuu voimakkaimmillaan elokuvasalissa, komedian hauskuus kohoaa potenssiin yleisökokemuksessa, ja jännityksen ja kauhun piinaavuus on tehokkaimmillaan yhteisesti koettuna.

Elokuvan globaali rikkaus ja eri maiden laatuelokuvan tarjonta tulee teatteriesityksissä nykyään hyvin esille ainoastaan korkeatasoisten suomalaisten elokuvafestivaalien ohjelmistossa, jossa moni tärkeä teos nähdään yhdessä tai kahdessa näytöksessä. Varsinaisessa teatteriohjelmissa monipuolisen laatuelokuvan tarjonta on heikentynyt viime vuosina ja vuosikymmeninä, vaikka kysyntää sille olisi. Siksi Helsinkiin tarvitaan uusi laatuelokuvan keskus.

Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (KAVA)² esitystoiminta Helsingissä keskittyy tällä hetkel-

lä elokuvateatteri Orioniin, joka on korkeatasoinen sali mutta jossa ei ole kasvunvaraa esimerkiksi digitaalisille esitysformaateille. Siksi KAVA etsii lähitulevaisuudessa, noin viiden vuoden kuluuttua, uutta esityspaikkaa, jossa tulisi olla nykyisten valmiuksien lisäksi ratkaistu mahdollisuudet esittää elokuvahistorian eri esitysformaattien koko kirjo, myös asianmukaisesti laajan kuvasuhteen (1:2,35) scope-elokuvat, 70 mm:n filmit ja digitaaliset esitysformaatit, mielellään myös 3D.

Arkiston esitystoiminnan päämääränä on pyrkimys pääkaupungin paraatipaikalle Kööpenhaminan ja Oslon malliin. Ensiluokkaisiin oloihin tulee kuulua kunnon laajakangas ja digitaalinen projektori. Saatavilla tulee olla myös laadukkaat elektroniset tekstityslaitteet. Teatterikompleksin käyttöön voidaan liittää yhteistyökuvioita suomalaisten elokuvan levittäjien, festivaalien, kulttuuritapahtumien ja laatuelokuvan maahantuojaan kanssa. Parhaimmillaan samassa kompleksissa olisi näyttelytilaa myös elokuvamuseolle.

Visio monisalisesta elokuvatalosta pääkaupungissa palvelisi niin arkiston esitystoimintaa kuin koko alaakin. Arkistolla tulisi olla vakituksessa käytössä vähintään yksi 200–300 paikan sali ja lisäksi mahdollisuus käyttää erikoisnäytöksissä ja isojen yleisöjen näytöksissä isoa erikoissalia.

2) Entinen Suomen elokuva-arkisto (SEA). Nimenmuutos 2008.

Esitystoiminnan lisäksi tila voisi palvella arkiston museotoimintaa. Tällä hetkellä KAVA:n Elävän kuvan museo toimii Vanhalla Talvitiellä, jossa on esillä perusnäyttelyitä ja vaihtuvia näyttelyitä arvokkaasta museoesinekoelmasta, johon kuuluu yli 10 000 elävän kuvan laitetta, esinettä, pukua ja lavastetta. Näyttelyihin käytetään myös arkiston valokuva- ja julistekokoelmaa. Helsingin elokuvataloon voisi ajatella tilaa ainakin Elävän kuvan museon vaihtuville näyttelyille.

Arkiston monimuotoinen esitystoiminta

Arkiston esitystoiminnan ohjelmisto on ainutlaatuinen yhdistelmä. Vaikka se sisältää asioita, joita tekevät myös festivaalit, elokuvakeskukset ja taide-elokuvateatterit, yhdistelmä on omaperäinen. Esitystoiminta on valtakunnallista, ja esityssarjoja on Helsingin lisäksi yhdeksässä kaupungissa. Kokonaisuudessaan kausittainen ohjelmisto nähdään kuitenkin vain pääkaupungissa.

KAVAn ohjelmistosuunnittelun osa-alueita ovat:

1. Elokuvan historian suuri linja
2. Maailmanelokuvan kokonaisuus
3. Kotimaisen elokuvan täydellinen esittely
4. Klassikkopainotus
5. Suuret ja/tai täydelliset retrospektiivit
6. Avantgarde-elokuva
7. Dokumenttielokuva
8. Animaatio-elokuva
9. Elokuvan vastahistoria
10. Pelastetut ja restauroidut elokuvat
11. Varhainen elokuva (1890–1912)
12. Kielletyt, vaikeat ja mahdottomat elokuvat
13. Vaikeat tekniset formaatit
14. Esitteet, vierailut, luennot, seminaarit, tapahtumat ja konsertit
15. Metasuunnittelu

Elokuvan historian suuri linja on ohjelmistosuunnittelun tärkein johtoajatus – tärkeät tyylikaudet, historialliset käänteet ja avainteokset. Nyrkkisääntönä on, että muualta Helsinkiin tulut opiskelijat, jotka seuraa arkiston ohjelmistoa viisi vuotta, voi ohjelmistoa seuraamalla saada hyvän elokuvan perussivistyksen.

Tärkein johtoajatus on maailmanelokuvan käsite. Suomalaisesta elokuvaohjelmistoa hallitsee yksipuolisesti länsimainen viihde, ja arkiston mieluisa tehtävä on esittää Aasian, Latinalaisen Amerikan ja Itä-Euroopan maiden elokuvaa. Arkiston esittämät afrikkalaisen ja arabimaiden sarjat ovat olleet lisänneet elokuvan globaalista tietoisuutta. Suurista elokuvamaista esimerkiksi Japanin esittelyssä arkistolla on ollut merkittävä rooli.

Kotimaisella elokuvalla on arvosija. Keskeiset taiteilijat kuten **Risto Jarva**, **Maunu Kurkvaara** ja **Nyrki Tapiovaara** saavat erikoiskohtelun. **Valentin Vaalan**, **Edvin Laineen**, **Hannu Lemisen**, **Matti Kassilan** ja **Ilmari Unhon** kaltaisten ohjaajien elokuvat nähdään täydellisinä sarjoina. Restauroidut elokuvat tuodaan sukupolvien jälkeen valkokankaalle, esimerkkinä **Teuvo Tulio**. Arkiston hankkeena on esittää kaikki suomalaiset elokuvat valkokankaalla.

Ajatus klassikosta on ohjelmiston keskipisteessä. Sight and Sound -elokuvalahden top ten -elokuvat *Citizen Kane*, *Vertigo*, *Pelin säännöt*, *Kummisetä*, *Tokyo Story*, *2001: Avaruusseikkailu*, *Panssarilaiva Potjomkin*, *Auringonnousu*, *8½* ja *Laulavat sadepisarat* ovat esimerkkejä myös arkiston rakkaimmista ja esitetyimmistä elokuvista³.

Ohjaajaretrospektiivit ovat arkiston valtteja. Arkisto on avantgarden keskeinen foorumi. Dokumenttielokuvaan arkisto panostaa kunnianhimoisesti. Animaatio kuuluu sekin arkiston pääprojekteihin. Ajatus elokuvan vastahistorias-

3) Sight and Sound -lehti toteuttaa kymmenen vuoden välein kyselytutkimuksen klassikkoelokuvista. Mainitut elokuvat nousivat elokuvakriitikoiden kymmenen kärkeen viimeisimmässä tutkimuksessa vuonna 2002. Ks. <http://www.bfi.org.uk/sightandsound/topten/>

ta liittyy paitsi avantgardeen myös populaarielokuvaan. Eräänä trendinä on unohdettujen elokuvailmiöiden kuten mainosten, opetuselokuvien, tiede-elokuvien ja koekuvausten löytäminen ja esittäminen.

Elokuvan pelastaminen on arkistojen filosofinen ydinajatus. Arkisto esittää myös kansainvälisten elokuva-arkistojen pelastettuja aarteita. Silmäteränä on varhainen elokuva vuosilta 1890–1912.

Kielletyt, vaikeat ja mahdottomat elokuvat, kuten esimerkiksi sensuurin vainoamiksi joutuneet teokset, ovat olleet aina erityisen huolenpidon kohteena. Arkiston kuuluu esittää myös äärimmäisen lyhyitä elokuvia, kuten varhaiset alle minuutin mittaiset elokuvat ja kokeelliset elokuvan välähdysmäiset Fluxus-teokset. Arkisto esittää myös äärimmäisen pitkiä elokuvia, kuten **Hans Jürgen Syberbergin** 7-tuntinen *Hitler* tai **Ingmar Bergmanin** *Köhtauksia eräästä avioliitosta* koko laajuudessaan.

Teknisten haasteiden kohtaaminen kuuluu arkiston esitystoiminnan luonteeseen. Siksi salli on oltava teknisesti pitkälle viritetty monine kuvakokoineen, esitysnopeuksineen, magneettiaänineen ja laajoine videovalmiuksineen. Mykkäelokuvien ja varhaisten äänielokuvien oikeaan esittämiseen nähdään vaivaa.

Elokuvien esittäminen ei ole pelkkää katselukokemusten keräilyä vaan uudelleenlöytämistä kulttuurin ja historian kentässä, suurina kokonaisuuksina ja yksittäisinä sähköiskuina. Kaikista ohjelmista laaditaan esite, joka on toisinaan hyvinkin kunnianhimoinen. Toimintaan tuovat syvyyttä vieraat, luentosarjat, seminaarit, tapahtumat ja konsertit.

Metasuunnittelu tarkoittaa sitä, että ohjelmistoon rakentuu vuosien, jopa vuosikymmenien jatkumoa. Joillakin elokuvilla on suuri kiertoteisyys, toiset teemat kasvavat hitaasti, ajallisia ja maantieteellisiä näkökohtia tasapainotetaan, mekaanisuutta vältetään. Joskus käytännön syistä lyhyelle ajalle voi tulla liikaa saman aikakauden, kulttuuripiirin tai henkisen liikkuma-alu-

een elokuvia, jolloin on käynnistettävä korjaava liike.

Arkiston ohjelmistossa suosituimpia ovat klassikkosarjat, jotka liittyvät tärkeisiin tekijöihin, sellaisiin kuin **Jean-Luc Godard, Robert Bresson, Jean-Pierre Melville, Andrei Tarkovski, Krzysztof Kieślowski, Ingmar Bergman, François Truffaut, Luis Buñuel, Roman Polanski, David Lynch, Marx-veljekset, Woody Allen, Federico Fellini, Michelangelo Antonioni, Luchino Visconti, Sergio Leone, Pier Paolo Pasolini, Akira Kurosawa, Stanley Kubrick, Rainer W. Fassbinder, John Cassavetes, Tex Avery, Martin Scorsese, Alfred Hitchcock, Carlos Saura, Aki Kaurismäki, Jim Jarmusch, Quentin Tarantino** ja **Pedro Almodóvar**.

Suunnittelua rajoittavat käytännön syyt. 1980-luvun puoleenväliin asti melkein kaikki elokuvat Suomessa tuhottiin. Vasta sen jälkeen elokuvia alettiin tallettaa laajamittaisesti. Ennen 1980-lukua valmistetuista ulkomaisista elokuvi-
sta on Suomessa huonosti kopioita. Vanhemmat kopiot kuluvat vähitellen esityskelvottomiksi. Kansainvälinen yhteistyö FIAF-arkistojen kanssa varmistaa pääsyn arkistokopioihin.

Arkiston filmikokoelmat perustuvat lakisääteisiin (kotimaiset) ja vapaaehtoiisiin (ulkomaiset) talletuksiin, joita saadaan kokoelmiin tavallisesti silloin, kun kopiot poistetaan levityksestä. Arkisto ei omista kopioita eikä sillä ole niihin esitys- tai levitysoikeuksia. Nykyään elokuvateattereissa esitetään lujia polyesterkopioita maksikeloilta. Arkiston filmikopiot ovat sitä vastoin lähinnä hauraita asetaattikopioita, joita voidaan esittää kahden projektorin konehuoneissa perinteisellä yliheittomenetelmällä. Arkistokopioiden esittäminen vaatii muutenkin erityistä ammattitaitoa. Elokuvien esitysoikeudet on sovittava tapauskohtaisesti erikseen oikeuksienhaltijoiden kanssa. Arkistokopioita ei suojaa vakuutus, toisin kuin levityskopioita. Näiden rajoitusten valitessa arkisto on Suomessa venyttänyt kopioiden saatavuuspolitiikkansa kansainvälisesti verraten poikkeuksellisen laajaksi. Helsingin lisäksi elo-

kuvia esitetään yhdeksällä paikkakunnalla, arkisto on festivaalien ja valtakunnallisten elokuvatapauksien yhteistyökumppani ja se tekee laaja-alaisesti kansainvälistä yhteistyötä.

KAVAn esitys- ja museotoiminnot Helsingissä osaksi toimivaa elokuvataloa

Arkiston esitystoiminta on rikasta ja monimuotoista. Sillä on uskollinen asiakaskunta, joka saa täydennystä uusista sukupolvista. Jotta laatu pysyisi korkeana, elokuvateatterin on oltava myös teknisesti ajan tasalla.

Elokuvatalohankkeelle arkiston laadukas ja yleisön rakastama ohjelmakokonaisuus on valtava voimavara, josta ammentaa niin sisällöllises-

ti kuin yleisöpotentiaalinkin kannalta. Samoin museotoiminta toisi elokuvataloon ainutlaatuis- ta sisältöä, jota yksikään muu taho arkiston lisäksi ei voi toteuttaa.

Elokuvataloon sijoitettuna arkiston ohjelmisto ja museokokoelmat vastaavasti löytäisivät uutta yleisöä ja olisivat yhä paremmin helsinkiläisen yleisön saavutettavina. Elokuvatalon tarjoamat yhteistyöverkostot ja synergiaedut antaisivat uusia mahdollisuuksia kehittää esitys- ja museotoimintaa entistäkin monimuotoisemmiksi ja rikkaammiksi kokonaisuuksiksi.

ANTTI ALANEN

Erikoistutkija

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

- Vuonna 2007 arkistolla oli elokuvateatteri Orionissa 802 näytöstä. Niissä esitettiin 475 eri ohjelmaa, ja katsojia oli 41 082 eli keskimäärin 52. Teatteri oli kuusi viikkoa suljettu kattoremontin vuoksi. Kävijämäärä oli pohjoismaista tasoa, mutta Helsingissä se on perinteisesti korkeampi. Vuonna 2006 keskimääräiset katsojaluvut olivat Tukholmassa 43, Kööpenhaminassa 52 ja Oslossa 35.
- Orionin näytösten tyypillinen keskimääräinen kävijämäärä on ollut 60–70 henkeä, mutta kävijämäärässä on aaltoliikettä. Pitkäaikaiset remontit ja tavallista haasteellisemmat ohjelmistokokonaisuudet verottavat kävijämääriä.
- Arkiston katsojamäärät yhdeksällä muulla esityspaikkakunnalla ovat nousseet.
- Kansainvälisesti arkistojen kävijämäärissä on aaltoliikettä. Suurimmat kävijämäärät ovat maissa, joissa on otettu käyttöön elektroninen tekstitys oman maan kielellä kaikissa näytöksissä (100–200 katsojaa per näytös). Katsojaluvut ovat nousussa maissa, joissa toimintaa on modernisoitu ja yhdistetty sitä vetävästi muuhun elokuvakulttuuritarjontaan (esim. La Cinéma-thèque françaisen uusissa tiloissa Pariisin Bercyssä).
- Arkistolla on vuokrasopimus elokuvateatteri Orionista vuoteen 2012. Mykkäelokuvateatteriksi rakennetun Orionin valkokankaan mittasuhteista johtuen Lumièren *Juna saapuu asemalle* (1895) näyttää siellä esitettäessä hyvältä, mutta Kubrickin laajakangaselokuva *2001: Avaruusseikkailu* (1968) on sitä puolta pienempi suikale kankaan keskellä, kun sen pitäisi olla kaksi kertaa leveämpi. Arkiston tarve laajentaa esitysvalmiuksia D-Cinemaan ei onnistu Orionissa, koska sen konehuone on liian pieni. Muutoin Orion on kolmen 2000-luvulla toteutetun remontin jäljiltä erinomaisessa kunnossa.
- Vaikka maantieteellisesti Orion sijaitsee keskustassa, sen koetaan sijaitsevan elokuvateatterikeskustan ulkopuolella. Siirrolla keskeisempään osoitteeseen olisi todennäköisesti merkittävästi kohottava vaikutus kävijämääriin.

BIO REA vuonna 1958, jolloin sai ensi-iltansa ranskalaisen Jean Delannoy'n ohjaama Katuojan kasvatit (Les Chiens perdus sans collier).

Ohjaaja Anne Katrine Talks opettaa viittomakieltä DOKKINO-työpajan ohjaajavierailulla vuonna 2004.
Kuva: Jolle Onnismaa

Medialukutaitoa koululaisnäytöksissä

— *lasten ja nuorten elokuva- ja mediakasvatus Helsingissä*

Lasten ja nuorten elokuva- ja mediakasvatuksen on oltava pitkäjänteistä ja tavoitteellista. Koululais- ja opiskelijänäytöksissä lapset ja nuoret näkevät elokuvia, joita eivät muuten näe: klassikoita, taide-elokuvaa, elokuvia läheltä ja kaukaa. Silti elokuvan esittäminen ei pelkästään riitä, vaan kokemusta on avattava ja jäsenneltävä – joko osallistumisen kautta, luennon tai työpajan avulla.

Elokvakasvatuksen tavoitteet

Koululaisnäytöksissä erilaisista lähtökohdista tulevat lapset pääsevät tasavertaisesti tutustumaan elokuvan rikkaaseen maailmaan. Television ja internetin aikakaudella viihde on helposti saatavilla eikä se aina ole kovin korkeatasoista. Laadukkaan ja monitasoisen, joskus jopa vaativan elokuvan rinnalla kilpailevat television toimintasarjat ja yliviihteellinen elokuva.

Kaupungin kulttuuritoimen ja eri festivaalien tehtävä on tarjota omissa elokuvasarjoissaan lapsille ja nuorille vaihtoehtoja helpolle viihteelle. Parhaimmillaan koululaisnäytökset tutustuttavat elokuvahistoriaan tai opettavat katsomaan myös tempoltaan hidasta elokuvaa, jonka tarina muodostuu kuvista, äänistä ja tunnelmasta – ja jonka sisältö ei ole pelkkää kiivastahtista toimintaa.

Lapsille ja nuorille suunnatut elokuvatapahumat, kaupungin järjestämät elokuvaviikot ja eri festivaalit tuovat maailman monipuolisen eloku-

vakirjon lähelle. Pelkkä elokuvan näyttäminen ei kuitenkaan riitä. Tämän lisäksi lasten ja nuorten on myös opittava ymmärtämään ja avaamaan näkemäänsä. Siksi onkin tärkeää, että esityksen ohella koulussa käydään läpi elokuvaa opetusmateriaalin läpi. Kuvalukutaidon avulla nuori katsoja oppii myös selviytymään jatkuvassa, yhä kiihtyvässä mediatulvassa.

Elokuvatarjonnan osalta Helsinki on etuoluetussa asemassa muuhun Suomeen verrattuna. Helsingin kaupungin ja sen tukemien festivaalien lisäksi pääkaupunkiseudulla toimii valtakunnallista elokuvakasvatusta järjestävä Mediakasvatuskeskus Metka ry (entinen Elokuv- ja televisiokasvatuksen keskus, ETKK). Opetusministeriön Koulukino puolestaan tuo koulujen ulottuville kotimaisten levittäjien elokuvat laadukkaiden opetusmateriaaliensa kera.

Kulttuuriasiainkeskus mediakasvattajana

Annantalon taidekeskuksen animaatiotyöpajojen ohella Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen vakiintunutta elokuvatoimintaa ovat opiskelijasarjat, joita järjestetään kaksi kertaa vuodessa lukioille ja yläasteille. Opiskelijasarjoissa esitellään vaihtelevasti klassikoita – kuten laaja Federico Fellinin elokuvien sarja valokuvanäytellyineen Lasipalatsissa vuonna 2004 – tai modernia elokuvaa eri maiden kulttuuri-instituuttien

tuella. Samassa yhteydessä näitä ranskalaisia, italialaisia, saksalaisia ja meksikolaisia elokuvasarjoja on pyritty kierrättämään myös muissa Suomen kaupungeissa yhteistyössä paikallisten elokuva-keskusten kanssa.

Suosittu kulttuurikurssit, joiden sisällössä elokuva ja mediakasvatus ovat pysyvästi mukana, ovat tänä päivänä kulttuuritoimen vakiintunutta toimintaa. Yhden teeman alle on koottu eri kulttuurilaitosten järjestämiä näyttelyitä, teatteriesityksiä ja elokuvia, jotka valottavat valitua aihetta monipuolisesti. Esimerkiksi Suomen historiaa on käsitellyt **Olli Saarelan** *Lynastuksen* ja **Klaus Härön** *Äideistä parhaimman* kautta. Näytöksiä alustavat eri alojen asiantuntijat sekä elokuvan tekijät. Yläaste- ja lukioikäisille nuorille suunnatuilla kulttuurikursseilla on tehty myös elokuvatyöpajoja. Osa niistä on järjestetty yhdessä lasten ja nuorten dokumenttielokuvatapahtuman DOKKINOn kanssa.

Pääkaupunkiseudun vilkkain lastenelokuvan tapahtumavuosi on ollut Filmihillo-teemavuosi 2004. Opetusministeriön juhlavuosi sai pääkaupunkiseudulla toimivat kulttuuritahot yhdistämään voimiaan yhteisen sateenkaaren alla ja panostamaan lasten elokuvatarjontaan aiempaa enemmän.

Tuolloin Helsingin kaupunki järjesti Annantalon taidekeskuksessa, alueellisissa kulttuurikeskuksissa sekä Lasipalatsin Bio Rexissä elokuvasarjoja ja työpajoja. Kaupungin suurin ponnistus oli laaja, koko syyskauden kestävä toiminnallinen näyttely *Kamera Käy – Äksön!*, joka esitteli kotimaista lastenelokuvaa tekemisen kautta. Näyttely muodostui erilaisista lavaste-, tunnelma- ja äänitiloista, ja elokuvan kielioppia avattiin opastuksin ja työpajoin. Liikkuvan kuvan mystiseen illuusioon tutustuttiin historiallisella, fantasma-goriaa esittelevällä osuudella, jonka arvokkaat laitteet saatiin lainaan Elävän kuvan museosta (Kansallinen audiovisuaalinen arkisto KAVA, entinen Suomen elokuva-arkisto SEA).

Kansainvälistä lasten- ja nuortenelokuvaa

esittelevä, niin ikään jo kaupungin kulttuuritoimessa vakiintunut *Leffakansio*-festivaali järjestettiin vuonna 2004 kolmen kaupungin yhteisponnistuksin: elokuvia esitettiin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Tarjolla oli lastenelokuvan harvinaisuuksia mm. Bio Rexin isolla valkokankaalla. Ohjelmistossa oli ranskalaista satuklassikkoo, pohjoismaista lastenelokuvaa ja uutta korealaista animaatiota, joita avattiin kouluissa opetusmateriaalin avulla. Pelkästään Helsingissä festivaalin ilmaisiin koululaisnäytöksiin osallistui neljän päivän aikana runsaat 4000 lasta. Panostus tapahtumaan on heijastunut positiivisesti myös katsojalukuihin: ala-asteille suunnattu elokuvatapahtuma keräsi jo ensimmäisinä vuosinaan 2001–2004 näytöksiinsä noin 3500–5000 lasta vuosittain. Vuodesta 2005 lähtien tapahtuma on järjestetty Rakkautta & Anarkiaa -festivaalitoimistosta käsin.

Festivaalin elokuvanäytösten tueksi järjestettiin Filmihillo-vuonna erilaisia leffatyöpajoja, joissa tehtiin animaatiota tai kirjoitettiin elokuva-arvosteluja Helsingin Sanomien elokuvakriitikon ohjauksella. Opettajille ja muille taidealan kasvat-
tajille suunnatussa kansainvälisessä seminaarissa puolestaan kuultiin mm. British Film Educationin tuoreita uutisia ja kokemuksia mediakasvatuksesta. Orionissa järjestetyssä koulutustilaisuudessa taidekasvattajat tutustuivat elokuvaohjaaja **Kaija Juurikkalan** kehittämään croquis-metodiin.

Festivaalit kasvattavat uutta yleisöä

Lasten ja nuorten elokuvatapahtuma DOKKINO starttaa vuotensa tammikuussa Helsingissä DocPointin-festivaalin aikana järjestettävänä koululaisnäytöksinä, jotka tänä vuonna keräsivät reilut 2100 osallistujaa. Vuoden 2007 aikana DOKKINO-näytökset keräsivät kaikkiaan noin 5000 katsojaa eri puolilla Suomea. Helsingin tapahtuman yhteydessä on ohjaajavierailuja ja teemapajoja. Tilaisuuksissa ohjaajat kertovat elokuvistaan, niiden teemoista ja kuvausprojektista. Vierailuis-

sa on ilmennyt mm. nuorten kiinnostus elokuvan päähenkilöä kohtaan, tämän valinta ja viimeisimmät kuulumiset. Myös DOKKINOssa valmistetaan opettajille valmis opetusmateriaali, jonka avulla elokuvaa voi purkaa luokassa näytöksen jälkeen. DOKKINO-työpajoissa tehtävistä dokumenttielokuvista parhaat näytetään yleisölle.

– Kovin moni nuori ei välttämättä tunnista eroa 4D-dokumentin, uutisreportaasin ja luovan dokumenttielokuvan välillä, tai ei ainakaan näe sellaisia juuri missään. Pyrimme elokuvavälinnoillamme tarjoamaan mahdollisimman monipuolista dokumentaaria mahdollisimman monipuolisista ja nuoria koskevista aiheista, kertoo DOKKINO:n tuottaja **Camilla Drugge**. Vuoden 2008 ohjelmisto keskittyy teknisesti erilaisten dokumenttielokuvien tarjontaan ja esittelee mm. animoituja, fiktiivisiä, mainostyyliin kuvattuja, perinteisen rauhallisia ja visuaalisesti vahvoja dokumenttielokuvia.

Mihin tästä?

Kaupungin kulttuuritoimen sekä festivaalien järjestämät koululaisnäytökset ovat monelle lapselle ainoita mahdollisuuksia nähdä klassikoita ja laatuelokuvaa. Katsomiskokemusta voidaan avata monin tavoin erilaisissa, värikkäissä työpajoissa, joissa voidaan tehdä itse elokuvaa, harjoitella leikkausta tai animointia. Elokuvakokemusta voidaan syventää käsittelemällä elokuvan teemoja, lajityyppiä, tyylikeinoja, kuvakulmia tai henkilögalleriaa. Itse koululaisnäytöksen voi järjestää missä tahansa, missä on valkokangas ja missä voi näyttää 35-millistä elokuvaa. Tapoja ja sisältöjä on kuitenkin mahdollisuus kehittää lähes loputtomiin. Elokuva- ja mediakasvatuksessa onkin panostettava itse sisältöön ja toiminnan tavoitteellisuuteen – pelkkä elokuvan näyttäminen ei riitä.

Mediakasvatuksen positiivisesta kehityksestä huolimatta Helsingistä puuttuu edelleen tähän käyttöön suunniteltu näyttelytila, jossa kou-

lulaisryhmät voivat leikinomaisesti ja oivalluksen kautta tutustua elokuvakerronnan tekniikoihin sekä sen varhaiseen historiaan, maagiseen liikkuvaan kuvaan. Tällaiseksi lasten tapahtumalliseksi elokuvakeitaaksi Annantalon taidekeskus syttyi kolmeksi kuukaudeksi Filmihillo-vuonna – tapahtuma käy edelleen hyvin esimerkiksi uutusta suunniteltaessa.

Elokuvakasvatuksen tueksi tulisi tarjota myös tällaista toimintaa. Pysyvän perusnäyttelyn lisäksi vaihtuvissa näyttelyissä esiteltäisiin ajankohtaista, kotimaista lapsille suunnattua ensi-iltaelokuvaa ja sen tekemistä. Nyt kun lastenelokuvan tuotantoon panostetaan Suomessakin entistä enemmän, on tällaisten näyttelyiden järjestäminen aivan uudella tavalla mahdollista – ja enemmän kuin suotavaa.

KIRSI RAITARANTA

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

Kirjoittaja on toiminut kulttuuriasiainkeskuksen elokuvatapahtumien koordinaattorina vuosina 2001–2004.

Annantalon Lasten Taiteiden yössä vuonna 2004 teemana oli elokuva. Kuvat: Mauri Tahvonen/Annantalon taidekeskus.

Elokuvatoiminta kulttuuriasiainkeskuksen toimipisteissä

Elokuvien esitystoiminta on aina ollut osa Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksen (Kulke) ohjelmatarjontaa. Mikään osa tätä esitystoimintaa ei tähtää kaupalliseen voittoon vaan lähtökohtana on kulttuuritarjonnan monipuolistaminen. Kaikissa Kulken toimipisteissä on elokuvien esitysvaimius, vaikka esitystekniikka vaihtelee tasoltaan suuresti.

Elokvatarjontaa Kulken toimipisteissä

Kulttuuriasiainkeskuksella toimii elokuvateatteri Kino Helios Malmitalossa ja elokuvia esittää myös Annantalossa, Kanneltalossa, Stoassa ja Vuotalossa erilaisina sarjoina sekä lasten- ja nuorten päivänäytöksinä ja iltapäivien ilmaisa näytöksinä. Kulke järjesti vuonna 2007 yhteensä 354 elokuvaesitystä, joissa kävi yhteensä 24 574 katsojaa.

Kulken säännölliset elokuvaklassikkosarjat lukiolaisille käynnistettiin Annantalon toiminnan alkuaikoina yhdessä Suomen elokuva-arkiston (nyk. KAVA) kanssa. Sarjoihin liittyi asiantuntijaluentoja sekä oma opetusmateriaali. Klassikkosarjat jatkuvat edelleen, nyt Helsinki Film Festivalin tuottamana. Tänä keväänä Bio Rexissä näytettiin muun muassa **Jean Vigon** *l'Atalante* ja *Nolla käytöksessä*, **Josef von Sternbergin** *Sininen enkeli* ja **Robert Wienen** *Tohtori Caligarin kabinetti*.

Annantalon taidekeskuksessa järjestettävien kulttuurikurssien kokonaisuuteen liitetään usein elokuvaesitys. Kaikkein nuorimmille kävijöille Annantalo järjestää esityksiä nimellä Naperokino.

Kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan ohjelmistoon elokuvien esitystoiminta on pääasiallisesti liittynyt eri maiden kulttuuritarjontaa esitteleviin teemapäiviin tai viikkoihin. Elokuvien tekijöitä on vieraillut keskuksessa ja esityksien yhteyteen on liittynyt keskustelutilaisuuksia.

Kaikissa alueellisissa kulttuurikeskuksissa, Stoassa, Vuotalossa, Kanneltalossa ja Malmitalossa, on säännöllistä elokuvatoimintaa. Malmitalossa toimii Kino Helios, joka Suomen elokuvateatteriliiton (SEOL) jäsentatteri. Se esittää ohjelmistossaan uusia, yleisessä teatterilevityksessä olevia elokuvia. Vuonna 2007 Malmitalossa oli 201 elokuvanäytöstä, joissa katsojia yhteensä 10 755. Lapsille suunnatun elokuva-ohjelmiston rungon muodostavat päiväkotilaisille suunnatut Muksukino ja Knattebio sekä ala-asteikäisille suunnatut iltapäiväsarjat. Stoassa on myös säännöllisiä iltapäivänäytöksiä lapsille. Vuotalossa elokuvien esitystoiminnalla on hyvin näkyvä sija. Elokuvanäytöksiä järjestetään maanantaisin sekä kevät- että syyskautella. Vuonna 2007 niitä järjestettiin 46 näytöstä, joiden kävijämäärä oli yhteensä 5984. Kerran kuussa ohjelmistossa on ohjaajasarja, jolloin esitetään neljän elokuvan läpileikkaus valitun ohjaajan urasta. Myös Vuo-

saaressa sijaitseva Rastis järjestää kerran kuussa näytöksiä kaikenikäisille. Kanneltalo Kannelmässä on koonnut elokuva-esitykset yhteistyössä DocPoint- ja Rakkautta & Anarkiaa -festivaalien kanssa. Maanantaisin on esitetty myös eri teemoihin perustuvia sarjoja.

Vierailuteatterina toimiva Savoy-teatteri on alkujaan juuri elokuvateatteriksi suunniteltu arvokas ja suojeltu miljö. Paraikaa perusteellisesti korjattavan teatterin tekniikka uudistetaan siten, että elokuvien esitystoiminta salissa on erityislanteissa mahdollista myös jatkossa.

Tulevaisuudennäkymiä

Kulttuuriasiainkeskuksen omilla taloilla ja toimipisteillä on tärkeä merkitys pääkaupungin elokuvakulttuurin tarjonnan monipuolistamisessa erityisesti omilla vaikutusalueillaan. Elokuvan julkisten esityspaikkojen edelleen vähetessä on suhteellisen pienin panoksin mahdollista vahvistaa elokuvan asemaa kulttuuritalojen tarjonnan osana. Peruseriaatteena tulee jatkossakin olla, että kulttuuriasiainkeskuksen elokuvien esitystoiminta ei tähtää miltään osin kilpailemaan kaupallisen esitystoiminnan kanssa. Viime vuosina

aloitettu yhteistyö festivaalien kanssa on tuonut uutta sisältöä tarjontaan.

Kulttuuriasiainkeskuksen taloissa esitystekniikan uudistamisen lähtökohtana on jatkaa toistaiseksi perinteisen elokuvien esityskaluston käyttöä, mutta laitteita uudistaessa siirrytään digitaaliseen tekniikkaan.

Elokuvien esitystoiminnassa painotetaan yleisesti koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä. Tavoitteena on lisätä ”kuratointia” – elokuvien temaattisia kokonaisuuksia, jotka tukevat osaltaan talojen muuta toimintaa. Käytettävissä olevien resurssien puitteissa tuotetaan pedagogista aineistoa, kokonaisuuksia ja ohjaaja- tai tekijävierailuja.

VEIKKO KUNNAS

Kulttuuripalvelujen osaston osastopäällikkö
Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus
Hallituksen puheenjohtaja
Suomen elokuvasäätiö

Savoy-elokuvateatterin henkilökuntaa.

Rakkautta & Anarkiaa -festivaalin kävijöitä lippujonossa.
Kuva: Helsinki Intl. Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa.

Helsinkiläiset elokuvafestivaalit tarvitsevat tukikohdan

Elokuviskäynti on saanut Helsingissä uuden muodon. Elokuvasalien vähentyessä levityskentällä on jouduttu keskittymään kaupallisiin hittielokuviin ja art house - ja laatu-elokuville on yhä vähemmän tilaa. Taiteellisesti kunnianhimoisen elokuvan esittely on muodostunut elokuvafestivaalien rooliksi. Festivaaleista on tullut kokonaisvaltaisia tapahtumia, joissa elokuvan harrastajat voivat lähteä yllätyksiä täynnä olevalle tutkimusmatkalle.

Helsingissä toimii ainakin 11 vuosittain järjestettävää elokuvafestivaalia ja lisäksi ainakin kuusi elokuva-alan järjestöä, jotka järjestävät vaihtoehtoisia elokuvanäytöksiä ja -tapahtumia. Elokuva-festivaaleja järjestävät voittoa tavoittelemattomat yhdistykset usein rajallisin resurssein. Tapahtumissa käy vuosittain yhteensä jopa yli 100 000 katsojaa. Elokuvatapahtumilla on intohimoinen ja kasvava katsojakunta, jonka palvelemiseksi järjestäjät pyrkivät vuosittain kokoamaan tuoreita ja monipuolisia ohjelmistokokonaisuuksia.

Festivaalit eivät kaikissa tapauksissa pysty toimimaan kaupallisissa saleissa, kaupallisilla ehdoilla. Viime vuosien salikato Helsingissä on tehnyt tapahtumien järjestämisen vaikeammaksi kuin koskaan ennen. Helsingin elokuvafestivaalit tarvitsevat tukikohdan, jossa ne voivat vaikiinnuttaa toimintansa ja keskittää esityksensä teknisesti laadukkaaseen ja ajanmukaiseen ympäristöön.

Helsinkiläisten elokuvafestivaalien ja -tapahtumien kannalta toimintojen keskittäminen olisi eduksi, ja tapahtumilla olisi elokuvatalolle myös paljon annettavaa.

- Helsingin tulisi saada muiden taiteenalojen tapaan puhtaasti elokuvakulttuurille pyhitetty näyttämö.
- Keskittäminen toisi esiin helsinkiläisten tapahtumien rikkaan kirjon.
- Festivaalit toisivat elokuvataloon monipuolista ja korkealaatuista sisältöä.
- Festivaalien kautta yleisö ottaisi elokuvatalon nopeasti omakseen.
- Pitkällä tähtäimellä keskittäminen kääntäisi katsojaluvut Helsingissä kasvuun.

Pääkaupungin kulttuurielämä tarvitsee festivaaleja

Pienen yleisöpohjan takia kynnys levittää menestyksellisesti art house -elokuvaa on Suomessa erittäin korkealla. Tässä tilanteessa elokuvafestivaalien merkitys on Suomessa erityisen suuri: ne takaavat, että suomalaisten katsojien kulttuurintuntemus elokuvan alalla säilyy vastaavana mui-

den pohjoismaiden ja Euroopan maiden kanssa. Festivaalit nostavat esiin ja näyttävät sellaisten elokuvia, joista puhutaan kansainvälisesti ja jotka heijastavat aikaamme, muovaavat kulttuuriamme, taidetta ja politiikkaa. Festivaalinäytökset ovat jääneet monien elokuvahistorian merkkiteosten ainoaksi julkiseksi esitykseksi Suomessa.

Festivaalit ovat tärkeistä myös kotimaisen elokuvan monimuotoisuudelle. Vaikka kotimaiset pitkät elokuvat nauttivat tällä hetkellä uutta nousukautta, lyhytelokuvat ovat kadonneet elokuvateattereista ja siirtyneet lähinnä tv-kanavien esitettäväksi. Kotimainen dokumenttielokuva nauttii arvostusta maailmalla, mutta kärsii haastavasta teatterilevitystilanteesta kotimaassa. Festivaaleilla nämäkin suomalaisen elokuvan lajit voidaan nähdä valkokankaalla. Kotimaisen elokuva-alan tekijöille ja opiskelijoille, kuten myös tutkijoille ja kriitikoille, festivaalit tuovat alan kansainväliset uudet tuulet lähelle. Pitämällä yllä kotimaista elokuvasivistystä edistetään näin kotimaisen elokuvan kilpailumahdollisuuksia maailmalla.

Festivaalien valikoiman ansiosta pääkaupungin elokuvatarjonta säilyy valikoimaltaan yleiseurooppalaisella tasolla. Helsinkiläiset elokuvafestivaalit esittelevät muun muassa vaihtoehtoista ja kokeellista art house -elokuvaa, kaupallisessa levityksessä harvoin nähtävien elokuvamaiden tuotantoa kuten esimerkiksi Bollywood-spektaakkeleita ja latinalaisen Amerikan tai kauko-idän maiden elokuvia, luovaa lyhyttä ja pitkää dokumenttielokuvaa, animaatioita, nuorten tekijöiden lyhytelokuvia ja oppilastöitä, homo- ja lesboelokuvaa, kauhu- ja genre-elokuvien klassikoita ja uutta poliittista elokuvaa.

Elokvakulttuurin monipuolisuutta Suomessa tuki aikaisemmin elokuvakerholiike, joka esiteli monet valtavirrasta poikenneet elokuvan lajit ja suuntauksen suomalaiselle yleisölle. Nyt eloku-

vien katsomiskulttuuri on toinen. Säännöllisten kerhonäytösten sijaan hakeudutaan kertaluontoisten tapahtumien pariin. Elokvafestivaali on samalla myös kokonaisvaltainen elämys, jossa elokuvanäytöksiin liittyy esimerkiksi klubeja ja keskustelutilaisuuksia, ja jonka aikana koko kaupunki virittäytyy festivaalitunnelmaan. Elokvafestivaaleista on näin tullut myös merkittävä osa kaupunkikulttuuria ja ne kattavat suuren lohkon helsinkiläisestä kulttuuritarjonnasta ⁴.

Elokvafestivaalit toimittavat tärkeää kulttuuritehtävää toimimalla yleisölle elokuva-alan uusien tuulien tulkkeina. Esimerkiksi Rakkautta & Anarkiaa esittelee ohjelmistossaan säännöllisesti nousussa olevia tuotantomaita ja -alueita. Hyvästä esimerkistä käy vuonna 2006 festivaalilla nähty Itä-Eurooppa-sarja, joka toimi alustuksena helsinkiläisyleisölle, kun romanialainen elokuva seuraavana vuonna nousi maailman huipukastiin *4 kuukautta, 3 viikkoa, 2 päivää* -elokuvan saadessa alan merkittävimmän tunnustuksen, Cannesin elokuvajuhlien Kultaisen palmun. Kuluneen vuoden aikana uusi itäeurooppalainen elokuva on selkeästi nostanut päätään maailmanlaajuisessa art house -levityksessä, mikä on näkynyt jopa Helsingin kankailla: Suomen ensi-illassa on nähty Cannes-voittajan *4 kuukautta...* lisäksi unkarilainen *Taxidermia* ja tsekkiläinen *Elämä kierrättää*. Samoin DocPoint-festivaalin ohjelmistovalikoima on tuonut helsinkiläisyleisön ulottuville maailmanlaajuisen trendin, jatkuvasti kasvavan kiinnostuksen luovaan dokumenttariseen kerrontaan.

Suomalaiselle yleisölle on taattava mahdollisuus saavuttaa nykyelokuvan yleissivistys ja päästä osalliseksi muualla Euroopassa puheenaiheina olevista suuntauksista. Tähän festivaalit ovat tällä hetkellä ainoa mahdollisuus. Tilanne on suoraan verrattavissa nykytaiteen ja modernin taiteen huonoon saatavuuteen Suomessa 1960-luvulta

4) Silvanto, Satu et al. (2007): Festivaalien Helsinki. Urbanin festivaalikulttuurin kehitys, tekijät ja kokijat. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

aina Nykytaiteen museo Kiasman rakentamiseen asti.

Elokuvallisten yleissivistysten edistämisen lisäksi festivaaleilla on muitakin tärkeitä tehtäviä. Muiden kulttuuri-instituutioiden tapaan myös elokuvafestivaalit osallistuvat julkiseen keskusteluun puheenaiheiden luojina. Lähiaikoina tärkeitä aiheita julkisuuteen ovat nostaneet esimerkiksi tammikuisen DocPoint-festivaalin sotaa, sotarikoksia ja anteeksiantoa käsitellyt *Sota/Sovitus*-esityssarja ja siihen liittynyt seminaari Suomen sisällissodan kuvista sekä helmikuisen Artisokka Helsinki Woman Film Festivalin naiselokuva-seminaari, joka keräsi menestyksekkäästi kotimaisia elokuva-alan naistekijöitä keskustelemaan sukupuolen merkityksestä taiteenalalla.

Festivaalinäytökset ovat yleisön kannalta toisenlaisia elämyksiä kuin normaalit levityselokuvien näytökset. Festivaalien näytöksissä vallitsee ainutlaatuinen tunnelma, jossa elokuvanautintoon ei vaadita popcornia tai colajuomaa. Tämän todistaa jatkuva positiivinen yleisöpalaute, mutta myös Rakkautta & Anarkiaa -näytösten lippuja vuodesta toiseen Lasipalatsin edessä aamuyöstä asti jonottavat kävijät, Night Visions-festivaalilla läpi yön valvovat kauhuelokuvien fanit ja DocPointin kävijät, jotka täyttävät salit vuodesta toiseen äärimmilleen, vaikka normaalelevityksessä dokumenttielokuville on haastavaa saada katsojia.

Festivaalien elokuvantekijävierailut ovat yleisölle ainutlaatuista lisäarvoa, jota levitysnäytöksissä ei koskaan voida saada. Tekijöiden kohtaaminen on mahdollista käytännössä vain festivaaleilla, kun vieraat pääsevät tapaamaan yleisöä omien elokuviensa näytöksissä ja tutustumaan kaupunkiin, eivätkä keskity pelkkään promootiotyöhön. Muun muassa näistä syistä yleisö liittyy elokuvafestivaaleihin erityisiä tunteita, muistoja ja kokemuksia.

Eri maiden suurlähetystöt ja kulttuurikeskukset ovat myös havainneet tapahtumamuodon edut ja järjestävät elokuvaviikkoja ja kulttuu-

ritapahtumia Helsingissä. Vuosittain järjestetään mm. ranskalaisen ja italialaisen elokuvan viikot ja äskettäin unkarilainen elokuva sai oman CineMAgyar-festivaalinsa. Suurlähetystöt ja kulttuurikeskukset tekevät myös paljon yhteistyötä festivaalien kanssa ja osallistuvat esimerkiksi vierailujen järjestämiseen. Näin elokuvafestivaalien ohessa tapahtuva yhteistyö on tärkeää suhdetoimintaa Helsingin kaupungin kannalta. Festivaalit voivat myös tuoda eri maailmankäsityksiä lähelle toisiaan, esimerkiksi viimeisimmän DocPoint-festivaalin tukijoiden joukossa olivat rinnakkain sekä Yhdysvaltain että Iranin suurlähetystöt.

Suomalaisista elokuvafestivaaleista puhuttaessa täytyy ottaa huomioon tapahtumien sijoittuminen maailman festivaalikartalla. Merkittävimpinä pidetään kansainvälisiä kilpailufestivaaleja kuten Cannesin, Berliiniin ja Venetsian elokuva-juhla, joiden yhteydessä järjestetään tärkeimmät elokuva-alan ammattilaistapahtumat. Toisessa ääripäässä ovat puhtaasti yleisölle suunnatut elokuvatapahtumat, jotka rikastavat paikallista elokuvatarjontaa. Helsingiläiset festivaalit sijoittuvat asteikolla eri kohtiin: ne palvelevat pääasiassa yleisöä, mutta suurimmissa on myös ammattilaisten oheistapahtumia.

Suomen ainoat kansainväliset kilpailufestivaalit ovat Tampereen lyhytelokuvajuhlat ja Espoo Cine, jonka yhteydessä jaetaan eurooppalaisen fantasiaelokuvan Meliés-palkinto. Helsingissä ja koko Suomessa ei toistaiseksi vielä ole kansainvälisen tason kilpailufestivaalia, jonka yhteydessä järjestettäisiin pitkän elokuvan kilpailu kansainvälisen raadin tuomaroimana. Lähimmät esimerkit löytyvät Tukholmasta, Göteborgista ja Tallinnasta. Kansainvälisen kilpailun järjestäminen olisi mille tahansa helsinkiläiselle festivaalille valtava ponnistus. Onnistuessaan se kuitenkin todennäköisesti mullistaisi pääkaupungin ja koko maan elokuvakulttuurin. Tällaista kehitystä kaupunki voisi tukea tehostamalla yhteistyötään festivaalien kanssa ja tarjoamalla resursseja.

Toimintojen keskittämisen edut festivaalien kannalta

Kuten selvityksen johdannossa todetaan, Helsingin elokuvasaleista suuri osa on viime vuosina kadonnut. Samalla myös festivaaleille on tullut entistä vaikeampaa löytää esityspaikkoja. Pienimmille tapahtumille vuokrateattereiden pyytämät korvaukset ovat jo nyt erittäin korkeita. Kaupallisten salien ulkopuolella festivaaleille on usein tarjolla tekniikaltaan ja viihtyvyydeltään vajavaisia tiloja.

Tämän seurauksena Helsingin elokuvatarjonta on pirstoutunut erilaisiin esityspaikkoihin eri puolille kaupunkia. Elokuvatapahtumien järjestäminen on hankalaa, kun puhtaaseen logistiikkaan kuluu runsaasti voimavaroja. Hajanaisuudesta koituu haasteita myös tiedotukselle ja jopa alalla toimivien on vaikea saada tietoa eri puolille sirotelluista tapahtumista. Katsojat joutuvat suunnistamaan ympäri kaupunkia etsien oikeita näytöksiä oikeista teattereista. Mukavuudenhaluisimmat ylimääräinen vaiva karkoittaa tapahtumista. Keskittäminen helpottaisi tilannetta sekä järjestäjien että yleisön kannalta.

Helsingin kaltaisesta kulttuurikaupungista pitää löytyä elokuvataiteelle omistettu tila, josta on helppo löytää korkealaatuista ja monipuolista elokuvaa. Nykyajan kulttuurikuluttajat kaipaavat helposti saatavilla olevia monitoimitiloja, joissa seurataan kulttuuria, mutta myös viihdytään ja tavataan ystäviä. Tällaisia muiden kulttuurialojen olohuoneita löytyy Helsingistä esimerkiksi Kiasmasta, Kulttuuritehdas Korjaamosta, Kaapelitehtaalta ja Ateneumista.

Vakituiset tilat ja tekniset fasilitteetit helpottaisivat niin isojen festivaalien kuin pienten toimijoidenkin tapahtumien järjestämistä. Hyvä saavutettavuus toisi elokuvalle uutta katsojakuntaa, millä taas olisi sekä työllistävä että yleistä kulttuuri-ilmapiiiriä positiivisesti kehittävä vaikutus. Yhteiskäytössä olevien tilojen kautta festivaaleille ja muille samoissa tiloissa toimiville tahoille aukeaisi yhteistyömahdollisuuksia ja synergiaetuja. Yhteiset tilat kannus-

taisivat kehittämään yhteistyöhankkeita kuten kulttuurivaihtoa, mediakasvatusta ja alan koulutusta.

Festivaalit eivät ole ainoita vaihtoehtoja esitystoimintaa järjestävät tahot Helsingissä. Keskuksen tiloja ja toimintoja voisivat hyödyntää myös erilaiset elokuvaryhmät ja elokuva-alan yhdistykset, joita kaupungissa toimii lukuisia (ks. esittely Helsingin elokuvafestivaaleista ja elokuva-alan yhdistyksistä s. 38–39). Keskuksen saavutettavuus ja tilojen käytännöllisyys antaisi kipurin uusienkin tapahtumien tuottamiselle.

Festivaalit voisivat toimia keskuksessa sisälöntuottajan asemassa. Festivaaleilta löytyy valmista osaamista ja kokemusta tapahtumien järjestämiseen, mikä takaisi uudelle elokuvatalolle välittömästi paljon laadukasta ohjelmaa sekä aktiivisen kävijäkunnan festivaaliyleisöstä. Festivaalien kautta elokuvan harrastajat ottaisivat keskuksen nopeasti omakseen. Pitkällä tähtäimellä uusi elokuvatalo toisi mukanaan muutoksen kävijöiden kulutustottumuksiin. Helpommin saavutettavien tapahtumien myötä itse keskuksen suosio kasvaisi ja elokuvien suhteelliset katsojaluvut Helsingissä kääntyisivät kasvuun.

Elokuvatalon teatteritoiminta saisi tukea festivaaleilta kun tapahtumissa ensi-esityksensä saaneet elokuvat palaisivat ensi-iltaan keskuksen teatteriin. Kaupalliset levittäjät käyttävät festivaaleja jo nyt elokuvien lanseeraamispaikkoina ja joissain tapauksissa festivaalimenestys on antanut sysäyksen elokuvan maahantuonnille. Tapahtumasta kimmokkeen saanut yleisö voisi palata festivaalin menestyselokuvien pariin tuttuun ympäristöön. Näin tapahtumatoiminta ja elokuvien esitystoiminta tukisivat toinen toisiaan.

Festivaalien yksilölliset tarpeet elokuvatalossa

Projektiluontoisesti järjestettävillä festivaaleilla ja elokuvatapahtumilla on monia tilapäisiä toimintoja, jotka eroavat päivittäisen elokuvate-

atteritoiminnan toiminnoista ja joita varten elokuvatalosta olisi hyvä löytyä eri tapahtumien tarpeiden mukaan muuntautumiskykyisiä tiloja ja fasilitetteja. Tiloja suunniteltaessa olisi hyvä olla yhteydessä kokeneisiin festivaalijärjestäjiin ja kartoittaa festivaaliprosessin kulkua ja tilatarpeita.

Vakiintuneilla kotimaisilla elokuvapahtumilla on Helsingissä omat toimistonsa, joiden sijoittelua elokuvataloon olisi hyvä harkita. Vapaasti käytettävät hyvät kokoustilat olisi hyvä tapa tukea festivaaleja ja tapahtuman järjestäjiä, jotka toimivat usein vaihtelevan kokoisina projektiorganisaatioina. Tapahtumien aikana festivaalit tarvitsevat käyttöönsä tehokkaaseen ja nykyaikaiseen asiakaspalveluun soveltuvat info- ja lipunmyyntitilat. Ammattilaisyleisön palvelemiseen tapahtumat tarvitsevat infotilat, joissa palvelullaan yleisön lisäksi tapahtumiin akkreditoituja lehdistöjä ja elokuva-alan edustajia.

Koska festivaaliohjelmisto sisältää elokuvanäytösten lisäksi erilaisia oheistapahtumia, olisi elokuvatalossa oltava mahdollisuuksia keskittää ne näytösten yhteyteen. Keskuksen tiloissa tulisi olla vaihtuville näyttelyille varattu tila, jonka festivaali voi ottaa käyttöönsä tapahtuman ajaksi. Yleisötapahtumat kuten keskustelutilaisuudet, seminaarit ja luennot tarvitsevat myös omat fasilitettinsa: joko elokuvasalien on oltava mukautettavissa tällaiseen käyttöön tai keskuksessa on oltava erillinen seminaarihuone puhetilaisuuksille.

Kiasman tapaan organisoitu kahvila- ja ravintolatoiminta olisi myös festivaalien osalta merkittävä osa keskuksen toiminnassa. Mukavat kahvilatilat edistäisivät näytöksestä ja oheistapahtumasta toiseen kiiruhtavien festivaalikävijöiden viihtyvyyttä. Kahvila- ja ravintolaympäristöön voitaisiin räätälöidä omaa tapahtumatoimintaa kuten festivaaliklubeja.

Kuten kansainvälinen elokuvan kehitys, myös festivaalit ja elokuvatapahtumat ovat jatkuvassa muutoksessa: uutta ohjelmistoa, uusia toiminnan

muotoja ja uudenlaisia tapahtuman elementtejä kartoitetaan jatkuvasti. Siksi elokuvatalon toiminta-ajatukseen tulee sisällyttää tuoreiden ideoiden ennakkoluuloton kokeileminen. Tällaisen mallin pohjalta lähtevä elokuvatalo palvelisi parhaiten niin festivaaleja, yleisöä kuin koko kotimaista elokuvakulttuuria.

PEKKA LANERVA

Helsinki International Film Festival

– Rakkautta & Anarkiaa

Festivaalin johtaja

JARI MATALA

DocPoint

– Helsingin dokumenttielokuvafestivaali

Toiminnanjohtaja

Suomen elokuvakontakti

Hallituksen puheenjohtaja

LIISA LEHMUSTO

Helsinki International Film Festival

– Rakkautta & Anarkiaa

DocPoint

– Helsingin dokumenttielokuvafestivaali

Tiedottaja

MIRKKA MAIKOLA

Helsinki International Film Festival

– Rakkautta & Anarkiaa

Artisokka Helsinki Woman Film Festival

Työryhmän jäsen

HELENA MIELONEN

DocPoint

– Helsingin dokumenttielokuvafestivaali

Festivaalikoordinaattori

Euphoria Borealis ry

Puheenjohtaja

Elokuvfestivaalit ja alan yhdistykset Helsingissä

Helsingissä toimii ainakin 11 vuosittain järjestettävää elokuvafestivaalia ja ainakin kuusi elokuva-alan yhdistystä tai järjestöä, jotka järjestävät vaihtoehtoisia elokuvanäytöksiä tai elokuvataapahtumia. Lisäksi muun muassa eri maiden kulttuurikeskuksen järjestävät tapahtuma-muotoista elokuvatarjontaa ja Helsingin Juhlaviikoilla on elokuvasarja osana festivaaliohjelmistoa.

Elokuvfestivaalien saama festivaalituki on ainut tukimuoto, jolla Helsingin kaupunki tällä hetkellä suoraan tukee elokuvaa. Kulttuuriasiainkeskus tuki vuonna 2007 kahdeksaa elokuvafestivaalia yli 100 000 eurolla. Näiden tapahtumien yhteenlaskettu kävijämäärä oli noin 100 000 henkeä.

Suomen merkittävimmät elokuvafestivaalit saavat tukea Suomen elokuvasäätiöltä. Vuonna 2007 SES jakoi 440 000 euroa festivaalitukea. Helsingiläisistä elokuvafestivaaleista SESin festivaalituen piiriin kuuluvat Helsinki Int. Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa (54 000 €), DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali (54 000 €) ja Animatrics (17 000 €). Lisäksi osa festivaaleista saa tukea Valtion elokuvataidetoimikunnalta, EU:n Media-tukea ja apurahoja erilaisista säätiöistä ja rahastoista. Festivaalit rahoittavat merkittävän osan toimintakuluistaan omilla pääsylipputulolla.

Festivaalit

Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa

Helsingin suurin ja vanhin elokuvafestivaali on vuodesta 1988 järjestetty Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa (R&A). Vuodesta 1991 alkaen tapahtumaa on järjestänyt Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa ry. Vuonna 1998 R&A-festivaali sai pääsalikseen Bio Rexin ja on siitä lähtien jatkanut vakaata kasvuaan Suomen suurimmaksi elokuvataapahtumaksi. Vuonna 2007 R&A:n kävijämäärä nousi uuteen ennätykseen 45 500 katsojalla. Seuraavaa Rakkautta & Anarkiaa -festivaalia vietetään 18.–28.9.2008.

DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali

DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali on Suomen ainoa pelkästään dokumenttielokuvalla pyhitetty elokuvataapahtuma. Festivaalin järjestä DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali ry. Vuonna 2002 perustettu tapahtuma on lyhyessä ajassa onnistunut keräämään nopeasti laajan katsojakunnan. Seitsemäs DocPoint-festivaali tammikuussa 2008 keräsi lähes 23 000 kävijää. Elokuvanäytösten ohella festivaaliin kuuluu mm. klubeja ja keskustelutilaisuuksia, sekä korkeatasoinen DocPoint Masterclass, jonka luennoitsijoina kuullaan kansainvälisiä alan huipputekijöitä. Puhujina ovat vierailleet mm. ohjaajat Frederic Wiseman ja Ulrich Seidl. Festivaali palkitsee vuosittain Apollo- tai Aho & Soldan -elämäntyöpalkinnoilla suomalaisen dokumenttielokuvan alalla ansioituneita henkilöitä. DocPoint ry järjestää myös lasten ja nuorten dokumenttielokuvataapahtumaa DOKKINOa.

Avanto

Avanto on Pohjoismaiden suurin kokeellisen musiikin ja elokuvan festivaali, jota on järjestetty vuodesta 2001 lähtien. Festivaalia järjestää Mediataideyhdistys Avanto ry. Marrakuussa järjestettävä festivaali käsittää elokuvanäytöksiä elokuvateatteri Orionissa yhdessä KAVAn kanssa ja live-esityksiä sekä taideinstallaatioita Kiasma-teatterissa. Vuoden 2006 festivaalin kokonaiskävijämäärä oli 4 000.

Artisokka – Helsinki Woman Film Festival

Artisokka-festivaali esittelee naisen elämää eri kulttuureissa ja tarjoaa kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla palkittuja uutuuksia eri maista. Festivaalin elokuvat on naistekijöiden tekemiä tai niissä on merkittävä naisnäkökulma. Festivaali järjestetään helmi-maaliskuussa viikonlopputapahtumana ja sen kävijämäärä on n. 1500–2000.

Vinokino

Vinokino on Suomen ainut homo- ja lesboelokuvaan keskittynyt festivaali. Festivaali on saanut alkunsa Turusta, jossa sitä on järjestetty vuodesta 1991. Myöhemmin tapahtuma levisi Helsinkiin ja syksyllä 2006 yksittäisiä näytöksiä oli myös Tampereella ja Oulussa. Marraskuussa 2006 festivaali keräsi runsaat 3000 katsoja.

Night Visions

Night Visions on kauhu-, sci-fi-, kultti- ja fantasiaelokuviin erikoistunut elokuvajuhla. Festivaalin päätapauksia Helsingissä ovat kevätkaudella järjestettävä Back to Basics -festivaali ja syksyllä lokakuun lopussa pyhäinmiesten päivän aikaan Maximum Hallo-ween -festivaali. Night Visions -tapauksia on järjestetty vuodesta 1997 alkaen.

Kettupäivät

Jo 25 kertaa järjestetyillä Kettupäivillä esitetään lyhyiden fiktio-, dokumentti- ja animaatioelokuvien satoa. Tapahtuman järjestää Elokuvakontakti ry. Marraskuussa nelipäiväisessä tapahtumassa palkitaan mm. paras dokumenttielokuva ja paras fiktio. Vuoden 2008 festivaali järjestetään Helsingissä 31.10.–2.11. kulttuurikompleksi Andorrassa.

Lens Politica

Lens Politica – elokuva- ja mediataidefestivaali esittelee poliittista ja yhteiskunnallista elokuvaa. Tapahtuma järjestettiin keväällä 2007 toista kertaa keräten 1 500 kävijää. Tapahtuman aikana järjestetään elokuvanäytösten lisäksi luentoja, paneelikeskusteluja ja masterclass. Vuonna 2008 Lens Politica -festivaali järjestetään 21.–23.11.

Animatricks

Animatricks on animaatioelokuvaan keskittyvä festivaali. 24.–28.10.2007 kulttuurikeskus Andorrassa järjestetty seitsemäs Animatricks-festivaali keräsi 1 300 kävijää elokuvanäytöksiin ja iltaklubeille. Festivaalin järjestää Palikka ry.

Cinemaissi

Cinemaissi-festivaali esittelee Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueen elokuvia. Festivaali järjestettiin kulttuurikeskus Andorrassa 17.–21.10.2007 kolmatta kertaa. Viime syksyisen festivaalin yhteydessä järjestettiin ensimmäistä kertaa Kulttuurikeskus Cairissa lapsille ja nuorille tarkoitettu Cinemaissito-tapahtuma.

KynnysKINO

KynnysKINO on Kynnys ry:n järjestämä vammaiselokuvafestivaali, joka järjestettiin 19.–22.4. 2007 kuudetta kertaa. Joka toinen vuosi järjestettävän festivaalin tapahtumapaikka on Ateneumin taidemuseon Ateneum-sali.

Elokuva-alan yhdistykset

Suomen elokuvakontakti

Suomen elokuvakontakti on elokuvantekijöiden vuonna 1970 perustama levitysjärjestö, jolla on lähes 40 vuoden kokemus elokuvien vuokraamisesta kaikkialle Suomeen. Suomen elokuvakontakti tarjoaa ostettavaksi tai vuokrattavaksi lyhytelokuvia, dokumenttielokuvia, kokeellisia elokuvia, musiikkivideoita, animaatioita ja lastenelokuvia sekä filmi- että videokopioina. Suurimpia asiakkaita ovat kunnat, järjestöt, elokuvakerhot, opistot, koulut ja päiväkodit, sekä myös yksityiset henkilöt.

Tapahtumina Suomen elokuvakontakti järjestää jokasyksyisen Kettupäivä-festivaalin sekä Dokumenttikyvät-tapahtuman, joka esittelee uutta kotimaista dokumenttielokuvaa ympäri Suomea.

Dokumenttikilta

Dokumenttikilta ry on valtakunnallinen foorumi kaikille dokumenttielokuva-alalla toimiville ammattilaisille, opiskelijoille, tuottajille ja kriitikoille. Lisäksi Dokumenttikilta toimii eurooppalaisen dokumenttielokuvan verkoston European Documentary Networkin eli EDN:n referenssiryhmänä Suomessa. Vuonna 1996 perustetulla yhdistyksellä on tällä hetkellä noin 200 aktiivista jäsentä. Dokumenttikilta järjestää dokumenttielokuvien näytöksiä, kansainvälisiä festivaalimatkoja, keskustelutilaisuuksia, elokuva-alan koulutusta sekä dokumenttielokuvaa käsitteleviä Doggariklubeja.

Euphoria Borealis

Vuonna 2000 perustettu Euphoria Borealis ry (EB) koostuu joukosta suomalaisia elokuva-alan opiskelijoita, harrastajia ja ammattilaisia eri puolelta Suomea. Ryhmää yhdistää kiinnostus visuaaliseen ilmaisuun ja kansainväliseen kulttuuriyhteistyöhön. Yhdistys toimii sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja kuuluu eurooppalaiseen Nisi Masa-elokuvaverkostoon. EB:n tarkoituksena on kannustaa, kehittää ja monipuolistaa nuorten kulttuurin ja taiteiden tuntemusta ja tekemistä. Euphoria Borealis järjestää audiovisuaalisen alan työpajoja, kilpailuja ja tapahtumia ympäri Suomea.

HYY:n Elokuvaryhmä ry

HYY:n Elokuvaryhmä ry Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan alaisena opiskelijajärjestönä vuodesta 1995 lähtien. Yhdistyksen tärkeimpiä tehtäviä on edistää elokuvaopetusta ja elokuvakulttuuria Helsingin yliopistolla. Elokuvaryhmä järjestää mm. luentosarjoja, elokuvailtoja, Raina-elokuvaklubeja sekä organisoii matkoja ulko- ja kotimaisille elokuvafestivaaleille.

Walhalla

Vuonna 1974 Pohjola – Norden ry:n jäsenten elokuvakerhoksi alkujaan perustettu Walhalla on elokuvatoimisto, jonka tehtävänä on edistää pohjoismaisten laatu elokuvien tuntemusta ja levitystä Suomessa. Walhalla järjestää elokuvaesityksiä ja -sarjoja ja elokuva-aiheisia esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia eri puolilla Suomea.

Elokuvakerho Arkadin

Arkadin ry:n keskeisenä tavoitteena on rikastuttaa ja monipuolistaa pääkaupunkiseudun elokuvakulttuuritarjontaa. Vuonna 2003 perustettu elokuvakerho Arkadin esittää eri maista tulevien elokuvien sarjoja kulttuurikompleksi Andorrassa.

CAPITOL-sali (Heikinkatu 20 nyk. Mannerheimintie 16 a), CAPITOL 1926–1982, FORUM 1–7 1985–2006.

Katsojia jo suljetussa Forumissa. Kuva: Lasse Lecklin

Laatuelokuvan levitys Suomessa

Selvittääkseen Suomessa toimivien elokuvalevitysyhtiöiden kantoja nykyiseen salitilanteeseen Helsingissä elokuvapoliittinen työryhmä haastatteli alan toimijoita alkuvuoden 2008 aikana. Haastattelut tehtiin Bio Rex Distributionin, Cinema Mondon, Sandrew Metronomen, Scanboxin, Finnkinon, FS-Filmin, Future Filmin, Nordisk Film Theatrical Distributionin ja Walt Disney Studios Finlandin edustajien kanssa. Osalla haastateltavista oli levitystoiminnan lisäksi kokemusta myös teatteritoimijana. Haastateltujen nimet löytyvät selvityksen lähdeluettelosta.

Elokuvalevitystä harjoittavien yritysten edustajat olivat huomattavan yksimielisiä nykyisestä tilanteesta. Helsingin salitilannetta pidettiin vaikeana ja laatuelokuvan levityksen kannalta tuhoisana. Elokuvataloa pidettiin levittäjien keskuudessa hyvänä hankkeena, joka edistäisi tilannetta. Tärkeinä ominaisuuksina salitilannetta korjaamaan tulevassa uudessa elokuvateatterissa levittäjät pitivät muun muassa tilojen viihtyisyyttä ja monisalisuutta. Julkisen sektorin tuki nähtiin hankkeelle elinehtona. Seuraavassa esitellään tarkemmin seitsemän levittäjien käydyistä keskusteluista noussutta näkökantaa.

I Nykyinen salirakenne on ongelmallinen elokuvien levityksen kannalta

Levittäjien kesken käytyjen keskustelujen mukaan art house -, taide- tai ns. ”laatuelokuva” ei saa tarpeeksi tilaa elokuvateattereissa nykyisessä salitilanteessa, joka on keskittynyt multiplexeihin. Art house -elokuva tarvitsee aikaa kerätäkseen yleisönsä, eikä se sovellu kvartaalitalouden

”tulos tai ulos” -ajatteluun, jossa elokuvan tulos tehdään pääosin parin ensimmäisen esitysviikon aikana. Elokuvien kiertoajat ovat lyhentyneet viime vuosina merkittävästi. Erityisesti ruuhka-aikoina, joulusta ja uudestavuodesta pääsiäiseen, elokuvanimikkeiden vaihtuvuus teattereissa on suurta ja laatuelokuva jää isojen hittien jalkoihin. Nykyään myös kesäaika on noussut merkittäväksi hittielokuvien sesongiksi. Kun ns. move over -teatterit, joissa laatuelokuvat saivat ”jatkoaikaa” (mm. Forum, Bio City), ovat lopettaneet toimintansa, poistuvat elokuvat ohjelmistosta kokonaan entistä nopeammin.

II Tilanteen johdosta laadukkaita elokuvia jää tuomatta maahan

Harjoittaakseen kannattavaa liiketoimintaa levittäjien on tuotava maahan ensisijaisesti suurten yleisöjen elokuvia. Haastattelujen perusteella Suomessa toimivilta levittäjiltä kuitenkin jää vuosittain tuomatta maahan useita laadukkaita elokuvanimikkeitä nykyisen salitilanteen takia. Elokuvat haluttaisiin tuoda teatterilevitykseen mutta nykytilanteessa ne eivät saa lainkaan tai hyvin rajoitetusti valkokangasaikaa. Levittäjät ovat valmiita tuomaan maahan monimuotoisempaa elokuvaa mikäli salitilanne muuttuu.

III Helsinki tarvitsee uuden laatuelokuvateatterin

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että Helsinki tarvitsee uuden elokuvateatterin, joka palauttaa Helsingin elokuvakartan eurooppalaiselle

Give a Picture Time! – Levittäjän näkökulma

Kahden multiplexin dominoimassa Helsingissä laatu elokuvat saavat hyvin harvoin ansaitsemansa mahdollisuuden. Isot menestyselokuvat valtaavat salit useamman kopion voimalla ja pienemmän budjetin helmet siirtyvät minimaalisiin näytäntöaikoihin – jos ovat saaneet mahdollisuutta ensi-iltaviikonloppunakaan. Kehitys ei ole Finnkino vika, sillä isot elokuvat ovat laajan esitystoiminnan elinehto. Ongelmaksi on muodostunut nykyinen elokuvateatteriverkoston rakenne.

Multiplexien ohella on vaihtoehtoja vähän ja nykyinen ”tulos tai ulos” -politiikka on omiaan tappamaan laatu elokuvien elintilan. Esimerkiksi Suomen lippulaivan Tennispalatsin 14 salissa esitetään samanaikaisesti 30–40 elokuvaa mitä erikoisimmilla esitysajoilla. Jos kuluttaja ei halua nähdä ohjelmistoa dominoivaa muutamaa masaelokuvaa, tulee hänen olla varsinainen fakiiri löytääkseen sopivan näytäntöajan kiinnostuksen kohteelleen. Yleensä juuri sitä elokuvaa esitetään klo 11.45 ja klo 20.45, mutta ei maanantaista tiistaihin, ja niin edelleen.

Elokuvien maahantuonti on kallista ja riskialtista. Nyrkkisääntönä voidaan pitää sitä, että laatu elokuvan tulee saada vähintään 5000 katsojaa Helsingissä, jotta sen maahantuontia voidaan pitää taloudellisesti mielekkäänä. Tämä edellyttää useamman viikon esitystä ”normaaleilla” näytäntöajoilla. Menestys Helsingissä houkuttelee levittäjää ottamaan elokuvasta lisäkopioita, jotka lähtevät kiertämään muita kaupunkia. Huono menestys saa levittäjän harkitsemaan entistä tarkemmin seuraavan art house -elokuvan tuontia. Kaikki elokuvat eivät tietenkään voi menestyä, mutta erityisen hankalaksi tilanteen tekee se, että ne eivät saa edes mahdollisuutta.

Ranskalainen Alain Vannier, jolta hankimme aikanaan hiteiksi yltäviä elokuvia, kuten Kaikki elämän aamut, Camille Claudel ja Pont Neufin rakastavaiset, tapasi aina sanoa: ”Anna elokuvalla aikaa.” Tällä hän tarkoitti sitä, että laatu elokuvan ystävät harvoin ryntäävät elokuvateatteriin ensimmäisenä viikonloppuna. Sen sijaan he lukevat tarkkaan arvostelut, kuuntelevat ystäviensä suosituksia ja päätyvät katsomaan elokuvan myöhemmin. Nykyään se on enää harvoin mahdollista.

Helsinki tarvitsee kipeästi 3–5 salin elokuvateatterin, joka on erikoistunut hieman laadukkaampaan ohjelmistoon. Elokuvat voivat olla eurooppalaisia, amerikkalaisia tai suomalaisia, mutta niitä yhdistää se, että niiden kohderyhmä ei välttämättä viihdy popcornintuoksuisissa multiplexeissä. Sen sijaan se nauttii elokuvista pienemmässä yksikössä, jossa näytäntöajat ovat standardit ja elokuvaa kunnioitetaan. – *Give a Picture Time!*

JUSSI MÄKELÄ

Walt Disney Studios Motion Pictures Finland, toimitusjohtaja
Suomen Elokvatoimistojen Liitto, puheenjohtaja

tasolle esittämällä mahdollisimman laadukasta elokuvaa. Saavuttaakseen oman ”brändinsä” art house -teatterina sen olisi esitettävä useita omia ensi-iltoja vuosittain. Lisäksi teatterissa voitaisiin esittää elokuvia, jotka on jouduttu nopean kierron takia poistamaan muista teattereista, mutta jotka yhä edelleen keräävät yleisöä. Elokvateatterin olisi sijaittava Helsingin keskustassa muiden kulttuurilaitosten tuntumassa ja hyvien liikenneyhteyksien varrella.

IV Laadun on oltava etusijalla sekä tiloissa että ohjelmistossa

Levittäjille uuden teatterin ominaisuuksista tärkeintä oli laadukkuus. Nykykatsojan laatu kriteerien nähtiin olevan korkealla ja siksi teatterin viihtyvyyden ja katselumukavuuden tulee olla

ensiluokkaiset. Jos yleisö kokee, ettei teatteri ympäristö täytä odotuksia, jäävät salit tyhjiksi hyvästä ohjelmistosta huolimatta.

Teatterisalien on oltava tekniikaltaan monipuolista, jotta niissä voidaan esittää elokuvia eri formaateissa. Salien äänentoiston, valkokankaan koon, sisutuksen ja istuinten on vastattava hyvän nykyaikaisen katsomiskokemuksen tarpeita. Aulatilojen oheistoimintoinen on oltava riittävän hyvin toteutetut edistämään katsojien viihtyvyyttä.

Laatua tulee levittäjien mukaan tavoitella myös ohjelmistosuunnittelussa. Laadukas ja huolellisesti suunniteltu ohjelmisto nähtiin teatterin kannattavan toiminnan ja jatkuvuuden elinehtona. Tarjonnan nähtiin ruokkivan kysyntää: kun laadukkaita elokuvia on enemmän tavoitettavissa, myös yleisön kiinnostus niiden katsomiseen kasvaa.

V Yksialisuudesta on siirryttävä monialisuuteen

Levittäjät näkivät yksialisten elokuvateattereiden ajan olevan ohi. Yhden salin teatterin ohjelmistoa ei saada riittävän monipuoliseksi, eikä kassavirta kata kaikkia kuluja. Sekä elokuvissa käyvää yleisöä että kustannustehokasta toimintaa nähtiin palvelevan parhaiten monisaliteatteri 5–8 hyvinvarustellulla salia. Teatterin salijakoon suositettiin yhtä, lausuntojen perusteella keskimäärin alle 500-paikkaista gaalasalia ensi-iltoja, suuria tapahtumia ja festivaalien avajaisia varten. Muiden salien kokoja suositettiin keskikokoisiksi (n. 100–150 paikkaa) ja pieniksi (70–100 paikkaa). Noin 100-paikkainen sali nähtiin täyttöasteeltaan parhaana ja kustannustehokkaimpana.

VI Julkisen sektorin panosta tarvitaan teatteritoiminnan tueksi

Kaikki edellä mainitut tarpeet ja toiminnot täyttävän elokuvateatterin perustamista ja alkuinvestointeja pidettiin levittäjien puolesta niin mittavina, että juuri kenelläkään yksityisellä taholla ei ole niihin mahdollisuuksia. Levittäjät pitivät tärkeinä, että Helsingin kaupunki ottaisi määrävän roolin teatterin perustamis- ja investointivaiheessa. Myöhemmin itse operatiivisen toiminnan voisi siirtää ammattitaitoiselle toimijalle, jolla olisi kokemusta ja kapasiteettia tehdä siitä kannattavaa. Teatterin vuokran on oltava tasolla, joka mahdollistaa laatu elokuvan esittämisen. Vuokrasopimuksen on oltava riittävän pitkä, jotta toimija voisi sitoutua pitkän aikajänteen toimintaan omin panostuksin ja pitää teatteria jatkuvasti ajanmukaisessa kunnossa.

VII Toimintojen keskittämisestä on etua teatteritoiminnalle

Haastatteluissa levittäjät näkivät elokuvataloon keskittävät muut toiminnot kuten elokuva-ariston näytökset, festivaalit, tapahtumat ja kou-

lulaisnäytökset tervetulleina ja tärkeinä osina keskuksen ja itse elokuvateatterin toimintaa.

Elokvien maahantuonnin tukimuodot

Suomen elokuvasäätiö tukee elokuvateatteriohjelmistoa monipuolistavaa elokvien maahantuontia vuosittain n. 150 000 eurolla. Tuen myötä Suomeen on vuosien varrella tuotu yli 500 elokuvaa. Joukossa sekä perinteistä laatu elokuvaa että vähemmän tunnettujen elokvamaiden tuotantoja. Tuki on 7 000–12 000 euroa elokuva-nimikettä kohden sen kopiomäärästä riippuen ja se voi kattaa korkeintaan puolet elokvan maahantuontikustannuksista. Tuen hakee elokvan maahantuojaja eli sen levitysyhtiö.

EU:n Media 2007 -ohjelma jakaa samantyyppistä tukea. Sen lisäksi eurooppalaiset elokvat saavat Mediaohjelmalta katsojalukuihin perustuvaa tukea, kun niitä esitetään kotimaansa ulkopuolella muissa Euroopan maissa.

Tilastoja

- Vuonna 2002 Suomessa levitettiin 488 elokuvaa ja vuonna 2006 401 elokuvaa.
- Elokvissa käynti lisääntyi vuoden 2002 1,1 kerrasta vuoden 2006 1,3 kertaan asukasta kohti.
- Helsingiläinen asukas kävi vuonna 2002 keskimäärin 4,75 kertaa elokvissa ja vuonna 2006 enää 4,06 kertaa.
- Vuonna 2002 Helsingissä toimi 53 elokvateatterisalia. Vuonna 2007 toiminnassa oli enää 38 salia.
- Vuodesta 2002 vuoteen 2006 sekä kävijämäärät että käyntikerrat asukasta kohti ovat laskeneet Helsingissä 16 %. Lipputulot ovat Helsingissä laskeneet samassa ajassa 1,63 miljoonaa euroa.
- Vuonna 1999 Suomessa toimi 362 elokvasalia. Vuonna 2006 toiminnassa oli 330 salia. Kokonaiskävijämäärä on noussut vuoden 1999 5,4 miljoonasta vuoden 2006 6,7 miljoonaan. Lipputulot ovat nousseet samana ajanjaksona 33,1 miljoonasta eurosta 50,3 miljoonaan euroon. Pääsylipun keskihinta on noussut vuoden 1996 6,0 eurosta vuoden 2006 7,5 euroon.

— Tilastotiedot: Suomen elokuvasäätiö

Ulkoilmanäytös Lasipalatsin aukiolla Taiteiden yönä 2007. Kuva: Pekka Kaikkonen.

Elokuvan tulevaisuus Helsingissä

Selvitystyön jälkeen elokuvapoliittinen työryhmä on yksimielinen siitä, että nykytilanteessa elokuvakulttuurin monimuotoisuus ei pääse riittävästi esiin Helsingissä. Elokuvan on oltava tärkeä osa Helsingin kaupungin kulttuuripolitiikkaa ja sen tulee taidemuotona saada sille kuuluva asema maan pääkaupungissa. Parhaana ratkaisuna useiden alan eri tahojen toimintaa hankaloitetaan tilanteeseen nähdään toimintojen keskittäminen kansainväliseen tapaan elokuvataloksi.

Pääkaupungin ja samalla koko maan elokuvaohjelmiston monimuotoisuuden edistämiseksi Helsinki tarvitsee uuden elokuvateatterikokonaisuuden, joka keskittyy esittämään laatuelokuvaa. Samaan kokonaisuuteen tulee yhdistää useita alan toimintoja, jotka palvelevat niin kaupunkilaisia, alan toimijoita kuin kunnan kulttuuripalvelutavoitteitakin.

Kansainvälisiä esimerkkejä elokuvataloista

Elokuva-alan toimintojen keskittäminen on huomattu tehokkaaksi toiminnan muodoksi maailmalla erityisesti metropolialueilla. Tätä selvitystä varten on kerätty esimerkkejä elokuvataloista ympäri Pohjoismaita ja Eurooppaa. Useissa keskuksissa art house -elokuvien näytökset on tuotu osaksi toimivaa kulttuuritalokokonaisuutta

Valtaosa oheisista esimerkeistä kuuluu Europa Cinemas -järjestöön. Europa Cinemasin tarkoi-

tuksena on edistää eurooppalaisen elokuvan esittämistä. Sen ohjelmaan ja taloudellisen tuen piiriin pääsemiseksi jäsenelokuvateatterin ohjelmiston pitää käsittää 15–35 % eurooppalaista, ei-kotimaista elokuvaa. Järjestö on perustettu vuonna 1992. Sillä on jäseniä 42 eri maasta käsittäen 392 kaupunkia, 685 elokuvateatteria ja 1702 salia. Rahoituksensa järjestö saa Euroopan Unionin Eurimages-ohjelmasta sekä Ranskan ulkoasian- ja Eurooppaministeriöstä. Helsingiläisistä elokuvateattereista järjestöön kuuluu Kino Engel.

Tukholma, Ruotsi – Kulturhuset

Tukholman kuuluisa kulttuuritalo Kulturhuset sijaitsee aivan kaupungin ytimessä ja keskittää saman katon alle monenlaisia kulttuurialan tapahtumia ja toimintoja kuten näyttelyitä, design-myymlän ja sarjakuvakirjaston. Kulturhusetissa avattiin syksyllä 2007 uusi elokuvateatteri, 78-paikkainen Klarabiografen, jonka toiminta-ajatuksena on esittää laadukasta elokuvaa, joka saa mahdollisuutta päästä valkokankaalle. Teatteriin on sijoitettu viimeisintä esitystekniikkaa mukaanluettuna 2K-digiprojektorilla. Tukholman kaupunki tukee Klarabiografenin toimintaa.

Lisätietoa: <http://www.kulturhuset.stockholm.se/default.asp?id=18676&ptid=>

La Cinéma-thèque française, elokuvakeskus Pariisissa. Talon on suunnitellut arkkitehti Frank O. Gehry. Kuva: Frédéric Atlan/Cinéma-thèque française.

Kööpenhamina, Tanska – Det Danske Filminstitut

Det Danske Filminstitut (DFI) on tanskalais-ta elokuvakulttuuria edistävä laitos, joka toimii Tanskan kulttuuriministeriön alaisuudessa. Sen tehtäviin kuuluu sekä elokuvatuotantojen tukeminen että elokuva-arkiston kokoaminen, ylläpitäminen ja esitystoiminta. Instituutti perustettiin vuonna 1997, kun Det Danske Filminstitut, Statens Filmcentral ja Det Danske Filmmuseum yhdistettiin saman katon alle.

DFI:n talo sijaitsee Kööpenhaminan keskustassa. DFI järjestää työpajoja elokuva-alan ammattilaisille ja runsaasti monipuolista mediakasvatusta niin lapsille ja nuorille kuin opettajillekin. Instituutin tiloissa on kolme elokuvasalia, joissa esitetään sekä tanskalaisia että ulkomaisia laatu-elokuvia. Vuonna 2005 teatterin 2 100 näytöstä

kävi seuraamassa 110 000 katsojaa. DFI:n talossa on myös elokuvakulttuuriin keskittyvä kirja- ja dvd-myymlä, kahvila ja ravintola.

Lisätietoa: <http://www.dfi.dk>

Oslo, Norja – Filmens Hus

Norsk Filminstitutin tehtävänä on säilyttää, tukea ja levittää norjalaisia ja ulkomaisia elokuvia ja edistää elokuvan näkyvyyttä taiteellisenä ja kulttuurisena ilmaisumuotona. Instituutti arkistoi, konservoi, levittää, esittää ja markkinoi elokuvia kotimaassa sekä tiedottaa ja markkinoi norjalaisia elokuvia ulkomailla. Päiväkotilapsille ja koululaisille järjestetään elokuvanäytöksiä ja työpajoja ja julkaistaan oppimateriaalia. Instituutti toimii suoraan Norjan kulttuuriasianministeriön alaisuudessa.

Norsk Filminstitutt toimii Oslon keskustassa Filmens Hus -talossa. Filmens Hus on elokuvahallinnon, elokuva-alan ja suuren yleisön kohtauspaikka. Filmens Husissa on kaksi elokuvateatterisalia, joissa esitetään elokuva-arkiston elokuvia viitenä päivänä viikossa kahdessa näytöksessä kummassakin salissa. Talossa on laatu-elokuvien dvd-myymä. Vuonna 2006 Filmens Hus'in elokuvanäytöksissä kävi 36 000 katsojaa 1 015 näytöksessä.

Lisätietoa: <http://www.nfi.no/filmenshus/>

Amsterdam, Alankomaat – The Movies Arthouse Cinema

Amsterdamin The Movies Arthouse Cinema on nelisalinen laatu elokuvien esittämiseen keskittynyt elokuvakeskus. Tämä vuonna 1912 perustettu elokuvateatteri on Alankomaiden vanhin yhtä toiminnassa oleva elokuvateatteri. The Moviesissa on uusin analoginen ja digitaalinen esitystekniikka, ja sen vuosittainen kävijämäärä on 189 000 katsojaa. Pääsylippujen hinta vaihtelee 6,50 ja 8,00 euron välillä. Suurin saleista on 177-paikkainen ja pienin 56-paikkainen. The Moviesissa on dvd-elokuvia, elokuvamusiikkia ja muita elokuva-aiheisia tavaroita myyvä kauppa. Samaan kompleksiin kuuluu kahvila ja korkeatasoinen ravintola.

Lisätietoa: <http://www.themovies.nl>

Edinburgh, Iso-Britannia – Filmhouse

Skotlannin Edinburghissa sijaitseva Filmhouse järjestää elokuvanäytäntöjä, luentoja, tapahtumia ja työpajoja. Filmhouse on myös Edinburghin elokuvajuhlien keskusnäyttämö. Talossa toimii kahvila ja baari. Filmhousen yhteydessä toimii myös online dvd-myymä. Filmhouse on yksityinen säätiö, joka saa pääosan rahoituksestaan Edinbourhin kaupungilta, Scottish Screeniltä ja

Scottish Arts Councililta. Lahjoitukset ja sponsoritulot ovat merkittäviä tulonlähteitä.

Filmhouse esittää kolmessa elokuvateatterisalissaan eurooppalaista taide- ja riippumatonta elokuvaa, maailmanelokuvaa ja klassikkosarjoja. Saleissa on tilaa 280–73 katsojalle. Saleista löytyy 70 mm, 35 mm ja videoprojektointi sekä Dolby-äänentoisto. Vuosittain Filmhousen näytöksiä käy 145 000 katsojaa. Pääsylippujen hinnat vaihtelevat 1,7 punnasta 5,8 puntaan (2,16–7,38 euroa).

Lisätietoa: <http://www.filmhousecinema.com/>

Pariisi, Ranska – La Cinémathèque française

La Cinémathèque française on yksityinen, voittoa tavoittelematon yhdistys, joka saa suurimman osan rahoituksestaan Ranskan kulttuuriministeriöltä. La Cinémathèque française sai nykyisen muotonsa, kun se yhdistyi Ranskan kansalliskirjaston osana olleen elokuvakirjaston kanssa vuonna 2002. Syyskuussa 2005 elokuvakeskus muutti nykyisiin tiloihinsa 51 rue de Bercyllä Pariisiin 12. kaupunginosassa.

La Cinémathèque française esittää elokuvia neljässä salissa. Lisäksi elokuvakeskus kokoaa ja ylläpitää elokuva-arkistoa, restauroi vanhoja huonokuntoisia filmejä, arkistoi elokuvaan liittyvää muuta materiaalia kuten kirjoja, julisteita, lehtileikkeitä, ylläpitää pysyvää elokuvamuseon näyttelyä sekä järjestää tapahtumia, luentoja, vaihtuvia näyttelyitä ja lasten ja nuorten mediakasvatustapahtumia.

Lisätietoa: <http://www.cinematheque.fr>

Berliini, Saksa – Sony Center am Potsdamer Platz

Berliinissä sijaitseva Sony Center am Potsdamer Platz on huikea nyky-arkkitehtuurin taidonnäytteistä ja ”uuden” Berliinin maamerkki. Keskuk-

sessä on kauppoja, ravintoloita, toimistotiloja sekä elokuvatalo, jossa sijaitsee kahdeksansalainen CineStar Original -multiplexteatteri, joka esittää elokuvia alkuperäiskielillä – Saksassa yleisestä dubbauksesta poiketen. Elokuvatalossa sijaitsee IMAX 3D-teatteri, Kino Arsenal sekä kaksisali- nen teatteri, joka esittää klassikkoelokuvia, järjes- tää näyttelijä- ja ohjaajaretrospektiivejä, seminaa- reja ja luentoja sekä toimii helmikuisten Berliinin elokuvajuhlien päänäyttämönä. Samassa kom- plexsissa toimii Deutsche Kinemathek – Muse- um for Film and Television, joka esittelee Saksan elokuva- ja televisiohistoriaa pysyvällä ja vaihtu- valla näyttelyillä. Keskuksen tiloissa toimii myös Berliinin elokuva- ja televisioakatemia Deutsche Film- und Fernsehakademie Berlin (dfbb).

Lisätietoa: <http://www.sonycenter.de>

Visio Helsingin elokuvatalosta

Työryhmän vision mukaan Helsingin elokuva- talo olisi *laatu elokuvan keidas, elokuvahistorian aarreaitta, festivaalien foorumi ja mediakasvatuk- sen mekka*.

Elokuvatalolla tulee olla Helsingin kaupun- gin tarjoamat puitteet, joissa operoi teatteritoi- mija. Talon toiminta-ajatuksena tulee olla tarjota näyttämö taiteellisesti korkeatasoisille ja uutta luoville elokuville tiiviissä yhteistyössä koko elo- kuva-alan kanssa.

Elokuvataloon tarvitaan vähintään viisisali- nen elokuvateatteri korkeatasoisella esitystekniik- kalla varustettuna. Tulevaisuuden kehittyvälle projisointitekniikalle tulee jättää tilaa. Laatuelo- kuvien ensi-iltojen lisäksi keskuksen teatteri toi- misi ns. move over -teatterina, joka tarjoaisi jat- koaika sellaisille elokuville, joille on kysyntää mutta ei tilaa kaupallisissa saleissa. Tätä kautta teatteri edistäisi maahantuontien ja elokuvalevi- tyksen monipuolisuutta.

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto keskit- täisi esitys- ja museotoimintaansa Helsingissä elo-

kuvataloon. Talon teatterin saleista osa olisi Kan- sallisen audiovisuaalisen arkiston säännöllisessä käytössä. Salien suunnittelussa tulee ottaa huomi- oon arkiston näytöstoiminnan vaatimat valmiudet erilaisten historiallisten filmiformaattien toistoon.

Teatterikompleksista tulisi helsinkiläisten elokuvafestivaalien keskuspaikka. Festivaalit ja tapahtumat ovat keskuksen toiminta-ajatuks- sen kannalta tärkeitä sisällöntuottajia, joten kes- kuksen toiminnoissa on huomioitava vaihtuvi- en tapahtumien erilaiset tilatarpeet ja pyrittävä sunnittelemaan valmiit, toimivat fasilitetit ul- kopuolisia tapahtumajärjestäjiä ajatellen.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää pedago- giseen suunnitteluun niin keskuksen hallinnol- lista kuin fyysistäkin rakennetta suunniteltaessa. Elokuvatalon perustaminen tarjoaisi paljon uu- sia mahdollisuuksia kulttuuriasiainkeskuksen elo- kuva- ja mediakasvatuksen suunnitteluun ja to- teutukseen.

Keskuksen on palveltava helsinkiläistä ylei- söä parhaalla mahdollisella tavalla. Viihtyisän kulttuuritilan elinehto on kutsuva kahvila-ravin- tola. Samoissa tiloissa voisi toimia myös esimer- kiksi yksityisen yrittäjän ylläpitämä elokuvakirja- kauppa ja dvd-myymäliä.

Uusia toimintoja elokuvataloon: Etelä-Suomen elokuvakomissio

Mitä enemmän alan toimintoja elokuvatalon ti- loihin voidaan keskittää, sitä paremmin talo pal- vellee koko kotimaista elokuvakulttuurin kenttää. Keskittäminen mahdollistaisi myös uusien toi- minnan muotojen luomisen. Yksi selvitystyön aikana esiin tulleista toiminnoista, joille talo loi- si ideaalisen toimintaympäristön, on elokuvako- missiotoiminta.

Elokuvakomission tehtävänä on markkinoi- da edustamaansa aluetta kuvauspaikkana elo- kuva-, tv- ja mainostuotannoille ja tarjota tuo- tantojen tarvitsemia palveluita. Tällä hetkellä Suomessa toimii kaksi alueellista elokuvakomis-

siota: North Finland Film Commission (NFFC) ja East Finland Film Commission (EFFC). Näiden lisäksi muut alueelliset toimijat kuten Villiä Studiot, Turun kaupunki Länsi-Suomessa ja Midnight Sun -elokuvakeskus Lapissa tarjoavat elokuvakomissiopalveluita ulkomaisille tuotannoille.

Valtakunnallisen elokuvakomission perustamista on suunniteltu pitkään ja asiasta on tehty erilaisia selvityksiä, viimeisimpänä vuonna 2007 valmistunut Culminatumin teettämä Film Finland Project -selvitys⁵. Suurimpana esteenä komissioverkoston luomisessa tai valtakunnallisen komission perustamisessa on komissiotoimijan puuttuminen Etelä-Suomesta. Pääkaupunkiseudulla toiminta on puhtaasti tuotantopalveluja tarjoavien yksittäisten yritysten varassa. Vaikka alueelliset elokuvakomissiot tekevät tiivistä yhteistyötä markkinoidessaan Suomea kuvauspaikkana ulkomailla, vaikeuttaa Etelä-Suomen ja erityisesti Helsingin edustuksen puuttuminen toimintaa.

Vuoden 2007 Euroviisuja varten Pääkaupunkiseudun markkinointi Oy teetti Locationguide.fi-verkkosivuston avustamaan Helsinkiin saapuvia ulkomaisia kuvausryhmiä kuvauspaikkojen ja -palvelujen löytämisessä. Sivusto toimii ainoana Etelä-Suomen edustajana viime vuonna julkaistussa, alueellisten elokuvakomissioiden- ja keskusten yhteistyönä toimittamassa Filming in Finland -tuotanto-oppaassa. Tyylikkäästi toteutettu nettisivusto on ensimmäinen askel organisoitun komissiotoiminnan aloittamiseksi pääkaupunkiseudun alueella.

Helsingin elokuvatalo olisi Etelä-Suomen elokuvakomissiolle looginen ja ideaali sijoituspaikka. Komissiotoimintoja hoitavalla taholla olisi näin suorat yhteydet paikallisiin kunnallisiin viarastoihin, joiden kautta esimerkiksi kuvauslupa-asioita hoidetaan. Kaupungin ydinkeskustassa, muiden alan toimijoiden välittömässä läheisyy-

dessä toimiessaan elokuvakomissio saisi tuekseen parhaan mahdollisen suhdeverkoston.

Helsingin elokuvatalon tilasuunnitelma ja sijoittelu

Tämän selvitystyön puitteissa muotoiltiin alustavia linjauksia elokuvatalon tiloista ja sijainnista. Tilatarpeiden ja sijoitusvaihtoehtojen perusteellinen kartoittaminen on aloitettava mahdollisimman pian hankkeen edetessä suunnitteluvaiheeseen.

Työryhmän vision mukaiseen elokuvatalokonaisuuteen kuuluu vähintään viisisalainen elokuvateatteri, tilat Kansallisen audiovisuaalisen arkiston elokuvanäytöksille ja elokuvamuseon näyttelyille, tilat lasten ja nuorten mediakasvatustoiminnalle, festivaalikeskus toimisto- ja neuvottelutiloineen niin ympärivuotisille helsinkiläisille festivaaleille kuin pienemmille tapahtumille, taide-elokuviin ja -kirjoihin erikoistunut kauppa ja monikäyttöinen kahvila-ravintola, jossa voidaan järjestää elokuva-teemaista toimintaa kuten festivaaliklubeja.

Talon elokuvateatterin tulee edustaa tämän päivän huipputekniikkaa, ja konehuoneissa tulee olla tilaa tulevaisuuden tekniikoille kuten 3D-elokuvalle. Teatterin iso pääsali voi toimia festivaalien ja erikoistapahtumien gaalatilana. Pääsalissa tulee olla arkiston tarpeisiin kuuluva mahdollisuus esittää suuren valkokankaan ja tilavan konehuoneen vaativaa 70 mm -formaattia.

Arkiston elokuvamuseon näyttelytilojen täytyy olla jaettavissa niin mittaaviin kokelmaesittelyihin kuin intiimeihin pienoisenäyttelyihinkin. Valaistus- ja ripustusratkaisut täytyy suunnitella huolella ja työtilaa tulee olla kokoamiselle, kehystämiseksi ja varastointiin. Lisäksi keskuksessa on oltava vaihtuvien näyttelyiden tila yhteiskäytössä ulkopuolisten toimijoiden kuten festivaalien kanssa. Esimerkiksi aulatilaa voisi harkitusti jakaa vaihtuvien näyttelyiden käyttöön.

5) Brodsky, Howard (2007): Film Finland Project. Study & Recommendations. Julkaisu 2/2007. Culminatum Ltd Oy, Espoo.

Hahmotelma elokuvatalon tilatarpeista

- Viisisalinen elokuvateatteri
 - 1 iso sali (300–600)
 - 3 keskikokoista salia (100–200)
 - 1 keskikokoinen sali arkiston vakiokäyttöön (200–300)
- Lipunmyynnin tilat
- Elokuvamuseon näyttelytilat
- Vaihtuvan näyttelyn tila
- Ravintola/kahvilatilat
- Myymälä
- Projektityötila
- Tapahtumien infokäyttöön sopivat tilat
- Keskuksen toimijoiden toimistotilat
- Elokuvapedagogiikan toimisto- ja työpajatilat
- Kokouksetilat
- Varastotilat

Työryhmän arvio elokuvatalon neliömääräiseksi tilatarpeeksi on 5000–6000 m².

Sijoittelu

Selvitystyön aikana keskusteluissa käytiin alustavasti läpi useita sijoitusvaihtoehtoja elokuvatalolle. Talon käytön kannalta saavutettavuus ja muu ympäröivä toiminta, kuten asutus, ravintolat ja kahvilat ja muut kulttuurikohteet ovat avainasemassa.

Keski-Pasilan alueen katsottiin sijaitsevan kaukana ja valmistuvan nykyisen tilanteen kannalta liian pitkän ajan kuluttua. Samoin keskustakirjaston perustamisen aikataulu koettiin elokuvatalon kannalta liian hitaaksi. Tilannetta tulee voida parantaa nopeammalla aikataululla.

Yksi selvitystyön aikana esiin noussut sijoituskohteeksi oli Lasipalatsin alue. EU:n hyväksymän projektisuunnitelman mukaan Lasipalatsissa on ollut jo aikaisemmin määrä aloittaa

säännöllinen elokuvatoiminta. Tätä varten Bio Rexin alle suunniteltiin 300-paikkainen teatteri, jonka oli tarkoitus keskittyä eurooppalaiseen elokuvaan ja elokuvan historiaan. Suunnitelmiensa edetessä teatteri karsiutui pois taloudellisista syistä. Bio Rexin muuttaminen pienemmiksi teattereiksi ei tullut tilan historiallisesti arvokkaan miljööseen vuoksi kysymykseen. Teatterin käyttöä kaupallisesti kannattavana, säännöllisesti toimivana elokuvateatterina vaikeuttavat sen suuri koko ja tilan suojelusta aiheutuvat rajoitukset.

Työryhmän mielestä elokuvatalon sijoittelussa tulee ensisijaisesti selvittää mahdollisuudet sijoittaa tilat kaupungin ydinkeskustaan. Myös käynnissä olevat hankkeet Töölönlahden alueella tulee ottaa huomioon.

Toimintasuunnitelma

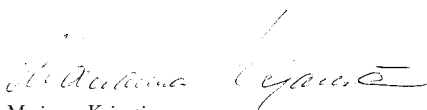
Työryhmä esittää, että Helsingin kaupunki ryhtyy edistämään Helsingin elokuvatalon perustamista. Talon elokuvateatteritoimijaksi etsitään ammattitaitoinen alan yrittäjä.

Työryhmän esitykset pitkän aikavälin toiminnoiksi

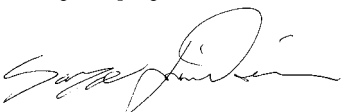
- Julkisin varoin tuettua elokuvan esitys-, koulutus-, museo-, tapahtuma- ja arkistotoimintaa keskitetään Helsingin elokuvataloon.
- Helsinkiin perustetaan nykyaikainen, yleisöä ja alaa monimuotoisesti palveleva elokuvatalo kaupungin ydinkeskustaan.

Työryhmän esitykset lyhyen aikavälin toiminnoiksi

- Helsingin elokuvatalon suunnittelu ja sijoittelumahdollisuuksien kartoittaminen aloitetaan välittömästi. Talon perustamiselle laaditaan rahoitus- ja toimintasuunnitelma sekä hallinto-malli.
- Kulttuuriasiainkeskuksen elokuvien esitystoimintaa yhtenäistetään ja konseptoidaan siten, että esityssarjat, teemat ja kohderyhmät sekä elokuvien esitysoikeudet koordinoidaan kulttuuritalojen yhteiseen käyttöön.
- Kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin edistääkseen Etelä-Suomen elokuvakomission perustamista Helsinkiin (ks. sivu 50).

Marianna Kajantie
Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus

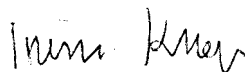
Sampo Laurikainen
Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus

Pekka Lanerva
Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa

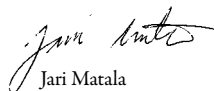
Antti Alanen
Kansallinen audiovisuaalinen arkisto

Irina Krohn
Suomen elokuvasäätiö

Harri Ahokas
Suomen elokuvasäätiö

Jari Matala
DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali

Hannu Liekso
työryhmän koordinaattori

Verksamhetsplan

Arbetsgruppen föreslår, att Helsingfors stad inleder åtgärder för att befrämja grundandet av Helsingfors filmhus. Man söker en yrkeskunnig företagare inom branschen till husets biografaktör.

Arbetsgruppens verksamhetsförslag på lång sikt

- Verksamhet inom filmföreläsning, -utbildning, -museum, -evenemang och -arkiv, som understöds med offentliga medel centreras i Helsingfors filmhus.
- Man grundar ett modernt och publikvänligt hus, som mångsidigt gagnar branschen i stadskärnan av Helsingfors.

Arbetsgruppens verksamhetsförslag på kort sikt

- Man börjar omedelbart kartlägga planeringen och placeringsmöjligheterna för Helsingfors filmhus. För grundandet av huset utarbetas en finansierings- och verksamhetsplan samt modell över administrationen.
- Föreläsningsbedrivandet av kulturcentralens filmer likriktas och man uppgör ett koncept varigenom föreläsningsserierna, teman och målgrupperna samt filmernas föreläsningsrättigheter koordineras för kulturhusens gemensamma bruk.
- Staden inleder åtgärder för att befrämja grundande av Syd-Finlands filmkommission i Helsingfors (se sidan 50).

Lähteet ja haastateltavat

DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaali ry; Jari Matala, toiminnanjohtaja

Europa Cinemas; Claude-Eric Poiroux, General manager, Fatima Djoumer, International relations & events

Helsinki International Film Festival – Rakkautta & Anarkiaa ry; Pekka Lanerva, johtaja

Kansallinen audiovisuaalinen arkisto (KAVA); Matti Lukkarila, johtaja, Antti Alanen, erikoistutkija, Satu Laaksonen, suunnittelija

Opetusministeriö; Leena Laaksonen, ylitarkastaja

Pirkanmaan elokuvakeskus ry; Jukka-Pekka Laakso, toiminnanjohtaja, Juha Elomäki, teatterinhoitaja, Maikki Kantola, mediapedagogi

Suomen elokuvasektori; Harri Ahokas, kotimaan levityspäällikkö, Reetta Hautamäki, tiedotuskoordinaattori

Yleisradio; Ilkka Vehkalahti, tuottaja

Levittäjät

Bio Rex Cinemas/Digital Cinema Matila & Röhr Oy; Marko Röhr, toimitusjohtaja, Ilkka Matila, hallituksen puheenjohtaja, Tuukka Konttinen, projektipäällikkö

Cinema Mondo Oy; Mika Siltala, toimitusjohtaja

Finnkino Oy; Toni Lähteinen, ohjelmistopäällikkö, Markku Koistinen, kehityspäällikkö

FS Film Oy; Timo Räisänen, teatterilevityksen päällikkö, Antti Toiviainen, toimitusjohtaja

Future Film Distribution Oy; Harry Päiväläinen, elokuvateatterilevityksen päällikkö

Nordisk Film Theatrical Distribution Oy; Katariina Nyman, toimitusjohtaja, Petri Viljanen, teatterilevityksen päällikkö

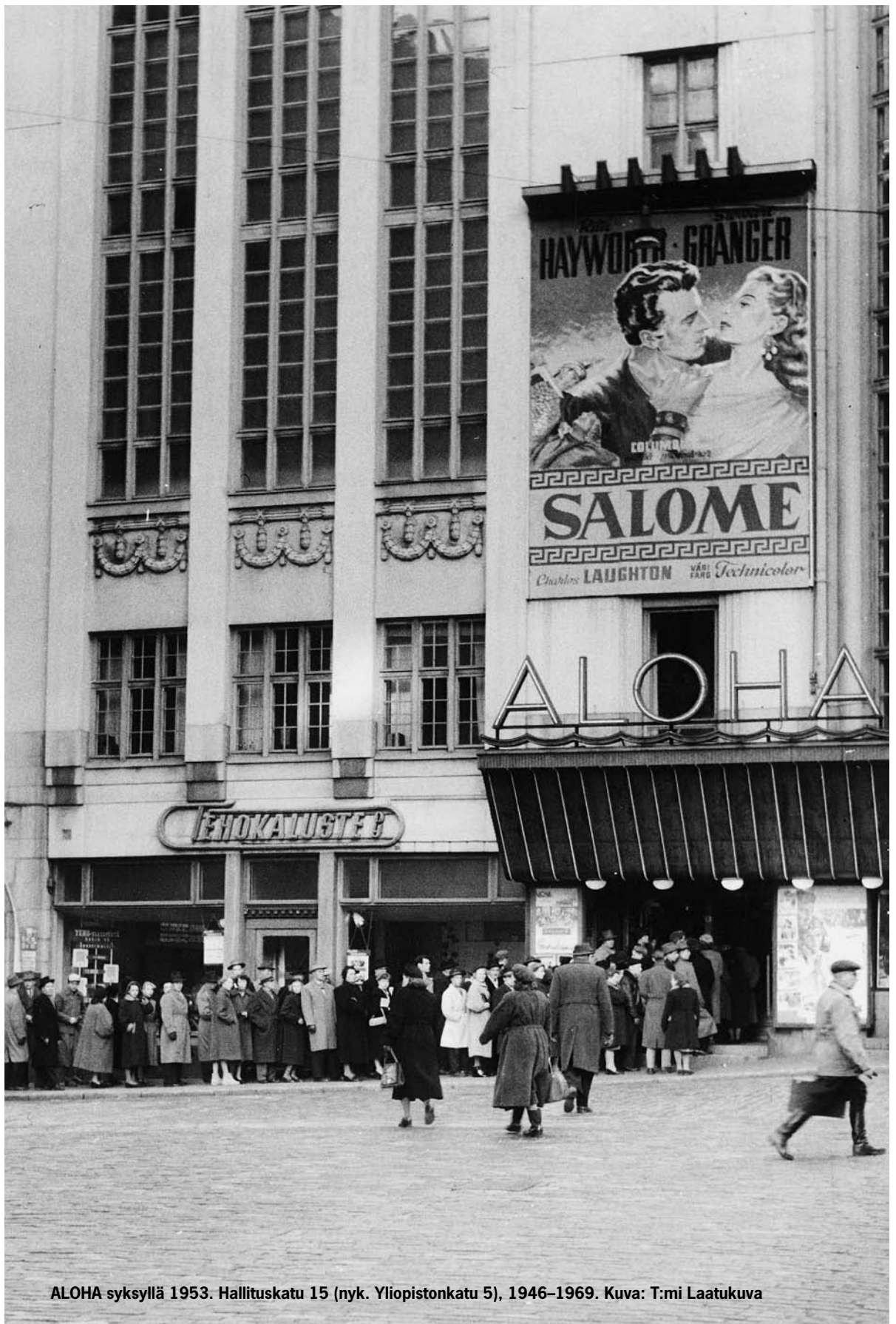
Sandrew Metronome Distribution Finland Oy; Maija Kuusi, toimitusjohtaja, Peter Toiviainen, markkinointipäällikkö, Arto Heiskanen, teatterilevityksen myyntipäällikkö, Joela Uimonen, markkinointipäällikkö, Jussi Kaisjoki, tiedottaja

Scanbox Finland Oy; Sari Leinola, toimitusjohtaja

Walt Disney Studios Finland Oy; Juha Mäkelä, toimitusjohtaja

KIT-CAT syksyllä 1935, Eteläesplanadi 20, 1934–1972.

ALOHA syksyllä 1953. Hallituskatu 15 (nyk. Yliopistonkatu 5), 1946–1969. Kuva: T:mi Laatukuva

